

ÆTT OG ANNET

Årgang 36 Utgave 96

Grenland Ættehistorielag

Juni 2015

**Årsmøtet 2015,
slektsgranskerspalte og artikler**

Redaksjonskomite for Ætt og Annet:

Terje Rehn Holm-Johnsen, Jan Christensen, Gard Strøm og Ivar Kokkersvold

Innhold

Leders spalte	side	3
Lagsinformasjon		
Årsmøtet 2015	side	5
Foredrag etter årsmøtet av Trond Aasland, et resyme	side	10
Bladet.....	side	12
Slektsgranskerspalte		
Slektsforskerdag på IKA Kongsberg ved Kersti Sorter.....	side	13
En slektsgransker nøtt av Tore Granly	side	14
En flott våpenbok på Ulefoss hovedgård ved Hans Cappelen....	side	16
Aall-arkivet renses for mugg, avisoppslag	side	20
Artige dokumenter av Jan Christensen.....	side	21
Min bestemors søskenbarn av Tore Granly.....	side	23
Artikler		
En høyesterettsdom 1840 og Wrightslekta av Svein Wilford Pettersen	side	27
Ikke Gregorius Dagsson av Hans Cappelen.....	side	37
Sokneprest Skanche i Seljord - hans barnebarn som ble leilending på Todal i Siljan av Jørn Olsen.....	side	39
Caroline fra Skien av Berit Holth	side	45
Maria Lukretia von Boeslager «Fruen til Hualen» av Jørn Erik Øvald	side	52
Foto fra lagets arbeidsmøter	side	62
Budstikka	side	63
Møteplan 2. halvår 2015.....	side	64

Forsidefoto

*Forsidefotoet er fra årsmøtet med
avtroppende leder Terje Rehn Holm Johnsen (t.v.)
og påtroppende leder Kari Aabelvik. (t.h.)*

Foto: Ivar Kokkersvold

Kontaktinformasjon for redaksjonskomiteen:

- Terje Rehn Holm-Johnsen, tlf. 479 04 225, e-post: tr.holmjohansen@gmail.com
- Jan Christensen, tlf. 35 52 47 08, e-post: jan@slekt.org
- Gard Strøm, tlf. 957 89 494, e-post: post@gamlegjerpen.no
- Ivar Kokkersvold, tlf. 476 33 307, e-post: ivar@kokkersvold.net

Leders spalte

Kjære medlemmer!

Vi har nå lagt bak oss en vinter og ser fram mot vår og sommer. Det betyr også at Grenland Ættehistorielag har hatt sitt årsmøte. Vår leder gjennom 8 år, ønsket å fratse av personlige årsaker.

Etter litt drøfting og betenkningstid, sa jeg ja til å overta ledervervet. Heldigvis har jeg med meg et styre som går inn for å gjøre en best mulig jobb for laget, og vi ser fram mot å ta fatt på oppgavene. Personlig vil jeg takke for tilliten som ble vist meg da jeg ble valgt.

Noen sentrale spørsmål dukker opp.

- Hva ønsker dere medlemmer av laget?
- Hvordan kan vi best mulig være et lag der medlemmene føler tilhørighet?
- Hva skal våre møter inneholde?

Vi fortsetter til høsten med møter på biblioteket i Porsgrunn. Der leier vi møterommet i 2.etg. to torsdager pr. mnd. fra kl. 17. Disse møtene er arbeidsmøter der man kan sitte med egen pc eller låne en av lagets for å jobbe.

Vi har på våre pc'er svenske kirkebøker og Ancestry (USA) som medlemmer kan bruke.

Noen nye medlemmer dukker opp på møtene, men ofte er det de samme som stiller opp. Hva skal til for at flere fra distriktet vil komme på torsdagsmøter?

Slektsforskning kan være en veldig «ensom» hobby. Nå ligger mange kilder på nett, også de fleste kirkebøker. Man trenger ikke lenger ut av egen stue for å drive med hobbyen. Nettopp derfor tror jeg det er viktig med en møteplass som våre møter, en felles arena for oss med samme interesse.

Jeg tror det sitter mange medlemmer rundt om med masse kunnskap som kunne vært delt med andre. Eller medlemmer som har «kjørt seg fast» i et problem og som trenger tips og råd for å komme videre. Kanskje bare komme på møtet å ta en kaffekopp og en prat. Uansett grunn, håper vi mange kommer på møtene våre framover.

Datoer for våre arbeidsmøter til høsten, får du i dette bladet. To av møtene er utvidet ; dvs.vi legger inn et lite tema på ca. en halv time. Her bruker vi lagets medlemmer eller andre fra nærmiljøet. Et tema vi ønsker å presentere i høst, er kilder vi har i laget som ikke er på nett. I vårt arkiv har vi masse stoff som for mange er ukjent. Dette ønsker vi fokus på.

Høstmøtet blir 22.oktober i Østre Porsgrunn kirkestue. Her håper vi å få noen fra Statsarkivet på Kongsberg med aktuelt tema.

Tre av styrets medlemmer har vakt på arbeidsmøtene. De skal sørge for å legge tilrette for medlemmer, sette opp pc, hjelpe med å finne/låne ut kilder, koke kaffe og ellers det som dukker opp av spørsmål. For noen kan det være vanskelig å stille opp enkelte dager p.g.a. arbeid, ferie eller andre oppgaver. Styrets medlemmer prøver så godt det går å bytte innbyrdes så det blir nok vakter.

Medlemmer som ikke er i styret, er også ofte hjelpsomme, noe vi er veldig glade for.

- Kan vi organisere denne hjelpen slik at styret blir avlastet?

Vi tenker at det alltid skal være minst et styremedlem på vakt som har hovedansvar. Andre kan hjelpe til med det de ønsker, alt fra å hjelpe andre til praktiske gjøremål.

Men vi må ha et system på dette. Hjelpere må si fra hvilken dag de kan stille opp, gjerne også hva de kan hjelpe til med. På møtene til høsten vil styret prøve å sette opp «vaktlister» dersom noen har meldt seg.

Vi ønsker altså tilbakemeldinger fra dere medlemmer. Hvordan skal laget være framover, hvilke tema ønsker dere tatt opptog kan dere hjelpe til på møtene?

Ta kontakt med en av oss på møter eller via mail.

Når dette skrives, holder vi kurs i Gotisk skrift ved Jan Christensen. Dette kurset kom i gang etter ønske fra medlemmer og ble fort fulltegnet.

Nå går vi mot, forhåpentligvis en fin, varm sommer. Noen lar slektsforskning ligge nede på denne tida, andre bruker lyse dager og ferie til å besøke arkiv og steder med familietilknytning.

Uansett gjøremål, ønsker jeg alle en riktig god sommer. Håper vi sees på møtene til høsten.

Hilsen

Kari Aabelvik,
nyvalgt leder Grenland Ættehistorielag.

Lagsinformasjon

ÅRSMØTET 2015

Årsmøtet 2015 ble avholdt torsdag 26. april på Herøya Idrettsforenings klubbhus.

Det var 23 medlemmer tilstede som er færre enn vanlig de siste årene. Muligens kan snøværet på natta og formiddagen være en forklaring på lavt oppmøte.

Dagsorden

1. Godkjenning av innkalling og dagsorden.
2. Valg av møteleder og referent.
3. Valg av 2 til å underskrive protokollen.
4. Årsmelding.
5. Regnskap og budsjett.
6. Revisors beretning.
7. Fastsetting av kontingent.
8. Innkomne forslag.
9. Valg.

Årsmelding 2014

Grenland Ættehistorielag hadde pr 31.des. 2014 295 medlemmer. Det er nedgang på 35 medlemmer. Dette kan forklares med at vi nå har slettet medlemmer som ikke har betalt på 2 år.

I 2014 har laget hatt 17 arbeidsmøter, av disse var 4 utvidede møter, hvor det blir presentert et aktuelt tema på slutten av møtet.

Vi har arrangert et årsmøte og et høstmøte. Det har vært avholdt 5 styremøter. Styret har hatt følgende sammensetning:

Leder: Terje Rehn Holm - Johnsen
Nestleder/kasserer: Kari Aabelvik
Sekretær: Audhild Dahl
Arkivar: Kersti Sorter
Webmaster/regnskapsfører: Tore Granly
Pr. ansvarlig: Gard Strøm
Arkivarass.: Frank Johannesen
Varamedlem: Bjørn Bergan
Varamedlem: Sven Erik Langseid

Møteleder Terje Rehn Holm-Johnsen

Grenland Ættehistorielag er representert i Skien Historisk Forum med Sven Erik Langseid

Aktiviteter i 2014

Årsmøtet

Årsmøtet ble avholdt 10.april på Hauges Minde i Skien. Det var 33 medlemmer tilstede. Årsmøtesakene og valget gikk greit.

Det ble vedtatt en økning i kontingenten fra 2015. Satsene økes til kr.200 for enkeltmedlem og kr 250 for ektepar.

Det ble vedtatt en liten endring, presisering i statuttene slik at det kommer klarere fram at det er styret som utpeker valgkomiteen.

Etter årsmøtet fikk vi besøk av Kjell Voje som snakket om Ødegårdens Verk i Bamble og dets arbeidere. Spennende lokalhistorie, som var ukjent for de fleste.

Medlemsmøter

Høstmøtet, det eneste medlemsmøte vi har hatt, ble holdt tirsdag 23.oktober i Østre Porsgrunn Kirkestue.

'Kjell Ivar Brynsrud besøkte oss, og han fortalte om Hans Glaser, en tysk bergmann som ble Norges første bergmester. Han sto bl.a. bak funnet av Fossum Jerngruver.

Arbeidsmøter

Møtene har som tidligere blitt avholdt på Porsgrunn Bibliotek. Vi disponerer møterommet i 2.etg fra kl.17.00 til kl.20.00.

PC er blitt vårt viktigste verktøy, og både lagets - og private PCer brukes jevnlig.

Frammøte har vært bra. Det har totalt vært 210 besøkende på møtene, og det et gjennomsnitt på 12 pr. møte.

Styret bør berømmes for at de møter trofast opp og hjelper de som kommer med sine «familieproblemer». Det er både spennende og noen ganger ganske utfordrende.

De utvidede møtene har også blitt avholdt i 2.etg. på biblioteket, og da som en forlengelse av arbeidsmøtet, fram til kl.21. Vi prøver å bruke lagets medlemmer til å presentere noe av det de jobber med eller kan mye om.

Hedersprisen

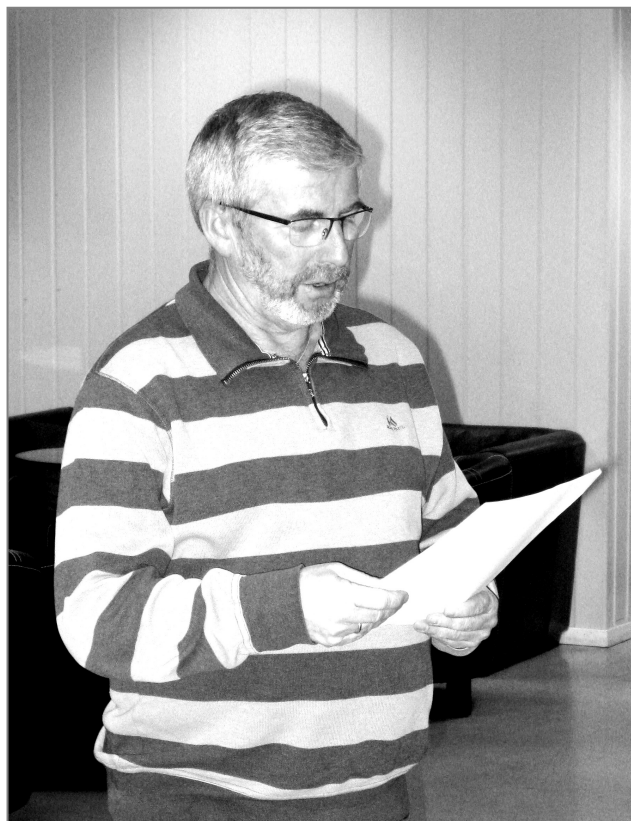
Vi valgte ikke å dele ut noen hederspris i år.

Ætt og Annet

I 2014 ble det utgitt 3 nummer av Ætt og Annet.

Internett/data

Vi har nå vært på «Facebook» et år, og det er stadig aktivitet der. På Hjemmesida legger vi ut møteplaner og annen informasjon.

*Regnskapsfører Tore Granly
som gjennomgikk regnskap og budsjett*

Økonomi

Styret har i året som har gått vært økonomisk beviste, noe som har ført til at vi igjen går med overskudd.

Regnskap og budsjett

Regnskap 2014:

Sum ordinære inntekter	58.014 kr.
<u>Sum ordinære kostnader</u>	<u>47.615 kr.</u>
Driftsresultat	10.399 kr.
Renter og gebyrer	1.907 kr.
<u>Ekstraordinære poster</u>	<u>0 kr.</u>
Årets resultat	<u>12.307 kr</u>

Sum beholdning:

1.1.2014..... 96.700 kr.

31.12.2014.....109.006 kr

Regnskapet var underskrevet av revisorer, og enstemmig godkjent av årsmøtet.

Årsmøtet 2015

Foto årsmøtet : Ivar Kokkersvold

Kaffekomiteen:

Fra venstre: Liv Marie Pettersen, Unni Knudsen, Liv Kongsvold Pettersen, Egil Borse-Svensen

Kontingent og innkomne forslag

Ingen økning av kontingenten, og det var ingen innkomne forslag.

Valg

Styret

Ny leder valgt for 2 år: Kari Aabelvik
og derved har laget fått sin første kvinne som leder.

Styret for øvrig—ny valgt for 2 år:

- Sven Erik Langseid
- Bjørn Bergan
- Ragnar Halvorsen

Styremedlemmer - ikke på valg:

- Audhild Dahl
- Kersti Sorter
- Gard Strøm

Nye varamedlemmer - valgt for 1 år:

- Jarle Sethre
- Elbjørg Bakke

Revisorer

Valgt for 1 år - gjenvalg:

- Tor Ellefsen
- Åge R. Andresen

Kaffekomite

Valgt for 1 år - gjenvalg:

- Liv Kongsvold Pettersen
- Egil Borse-Svensen
- Unni Knudsen
- Liv Marie S. Pettersen

Hederspriskomite

Valgt for 3 år - gjenvalg:

- Gard Strøm

Ikke på valg:

- Ivar Kokkersvold
- Jørn Olsen

*Vigdis Kverndal
Leder av valgkomiteen*

Valgkomite

Ny - valgt for 3 år:

- Terje Rehn Holm-Johnsen

Ikke på valg:

- Ivar Kokkersvold
- Per Erbo Roughtvedt

En takk for innsatsen fra ny leder Kari Aabelvik til avtroppende Terje Rehn Holm-Johnsen .(t.v.) og Tore Granly (t.h.)

Loddsalg og trekning ved Audhild Dahl og Kari Aabelvik

FOREDRAG ETTER ÅRSMØTET

TO AV INDUSTRIENS ENERE

Tormod Gjestland og Johan B. Holte

av Trond Aasland

- et resyme -

Foredragsholder Trond Aasland

Foto: Ivar Kokkersvold

Tormod Gjestland

Gjestland (1886-1978) var født på Tysnes og vokste opp på Voss, men fant tidlig veien til Skienfjordens mekaniske fagskole og tok der en treårig utdanning som elektriker. Hans første jobb var på Bergensbanen. Et møte med Sam Eyde i Kristiania førte Gjestland i 1908 til Rjukan. Der fikk han stadig større oppgaver og større ansvar. Han ledet prosjektet med å føre strømmen fra Vemork til fabrikkene på Rjukan og ble etter hvert driftsbestyrer for kraftstasjonene i Vestfjordalen.

Tormod Gjestland søkte på jobben som leder for utbyggingsprosjektene på Herøya (1928-29). Den jobben fikk han. Utbyggingen av anleggene på Herøya var et gigantisk prosjekt. Hydros generaldirektør Axel Aubert var mer enn tilfreds

og uttalte bl.a.: "Man må helst ha sett disse mektige nyanlegg, som koster noe over 80 millioner kroner, for å kunne forstå hva der er øvet for en dåd, kanskje den største vår norske industri noensinde har sett."

80 millioner den gangen er et milliardbeløp i dag. Gjestland fortsatte som direktør på Herøya helt fram til 1953. Og jobben var slett ikke avsluttet i 1929. Som han selv sa det: "Vi fortsatte med å åpne nye fabrikker – år etter år...." Aasland ga også eksempler på Gjestlands evne til overblikk, detaljkunnskap og ikke minst hans munnrappe replikk.

Tormod Gjestland

Foto fra foredragsholder

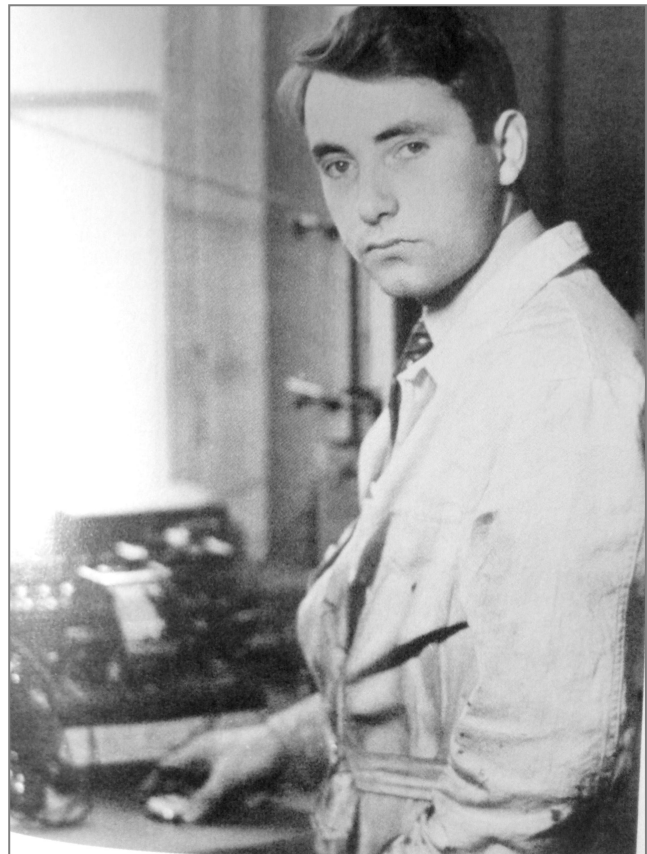
Johan B. Holte.

Johan B. Holte (1915-2002) var en annen mennesketype, kanskje mer innadvendt og mer en forskernatur, men han hadde likevel alle egenskaper som kjennetegner en dyktig og høyt respektert leder. Holte var født på Notodden og var sønn av Lorentze Indorff, (Bamble) og Peder O. Holte, (Skogn). På morssiden hadde han røtter både i Tyskland, Bamble og i Tinn. Holtes far, Peder O. Holte, var politimann på Notodden og ble seinere både ligningssjef og rådmann (borgermester) i kommunen. Holte ble uteksaminert fra kjemilinjens ved NTH som den beste i sitt kull. Før han kom til Hydro, var han bl.a. laboratoriesjef i Freia og skal ha gitt viktige bidrag til en kvalitetsforbedring av Kvikk Lunsj'en.

Holte regnes som en av de store industrilederne i Norge i etterkrigstida. Han var antakelig avgjørende for at Hydro på midten av 1960-tallet engasjerte seg i olje- og gassleting i Nordsjøen. Aasland kom også inn på det tillitsfulle forhold som ble utviklet mellom Holte og lederen i Herøya Arbeiderforening, Tor Halvorsen.

Mange tiltak ble iverksatt i Holtes tid for å skape en ny og mer menneskelig bedriftskultur. Et av tiltakene var de såkalte samarbeidsforsøkene på Herøya, som vakte internasjonal oppmerksomhet.

Under Johan B. Holtes lederskap gikk Hydro fra

Johan B. Holte

Foto fra foredragsholder

å være et gjødselselskap basert på billig fossenkraft til et teknologibasert, diversifisert europeisk industrikonsern. Verdiøkningen i selskapet gikk i hans epoke fra 1 milliard til over 49 milliarder kroner!

BLADET

Det går litt i «bølgedaler» for hva vi får inn av stoff til bladet vårt. Etter en periode hvor vi hadde fått inn et visst lager med stoff, var så siste rest oppbrukt til februarnummeret i år.

Vi tok derfor kontakt pr. epost med noen medlemmer med anmodning om stoff til kommende blad, samt en internrunde om hva vi i redaksjonskomiteen kunne få til.

Det ble svært god respons på denne forespørselen, og vi har etter hvert fått inn mye stoff fra andre også. Det er bra!
En stor takk til dere som bidrar.

Et fyldigere nummer

Tidligere nummer av bladet har av økonomiske grunner vært begrenset til 36-sider. Med alt stoff vi nå har fått inn, har vi fått styret tillatelse til å gå ut over denne rammen.

Vi kom derfor til - som en prøveordning - å lage et fyldigere blad, og det havnet til slutt på hele 64 sider. Men det ble altfor mye arbeid for oss som lager bladet som dugnad på vår fritid.

Så ikke regn med like fyldig blad framover.

Temanummer neste gang

Etter sigende skal det på 1800-tallet ha kommet hit til landet omkring 100.000 svensker som arbeidssøkende. Flest til Østlandsområdet naturlig nok.

Mange av våre medlemmer har en eller flere svensker blant sine aner, og vi syntes derfor det

var en god ide med et temanummer om disse. Det vil da være beretninger om enkeltpersoner og familier som bosatte seg her i distriktet. Det gjelder da både personer med spesielle hendelser, og ikke minst såkalte «hverdagsmennesker» som kom hit på jakt etter arbeid og et bedre liv.

Forhåpentligvis mange lesverdige beretninger, men som også i sum kan gi et visst inntrykk av denne svenskeinnvandringen.

Her har vi på gang en del beretninger, men har sikkert plass til mer. Og om det skulle bli mye, kan vi fortsette med en del 2 på nyåret. Slike bidrag må vi ha innen midten av august mnd.

Bidrag med stoff til bladet

Vi kom som nevnt, oss godt igjennom denne knipa med stoff dette bladet; også en del til kommende blader. Men fortsatt ønsker vi oss mer.

Derfor igjen en påminnelse om bidrag.

Utover temanummeret til høsten, har vi også et blad som skal ut på ny-året. Dette skal vi i redaksjonskomiteen planlegge i løpet av høsten. Frist for innlevering da vil være årsskiftet, men gi oss beskjed så snart dere kan.

Vi kan godt tenke oss å utvikle bladet et faglig forum for slektsgranskere. Vi nevner derfor spesielt «slektsgranskerspalte» med tips og råd om slektsgransking, nyheter m.v. Slektsgransking er en livslang læring.

Redaksjonskomiteen

SLEKTSGRANSKERSPALTEN

Slektsforskerdag 2015 på IKA Kongsberg

av Kersti Sorter

IKA Kongsberg er interkommunalt selskap for Buskerud og Telemark fylkeskommuner og 39 kommuner i Telemark, Vestfold og Buskerud. Det er ikke alle kommunene som benytter IKA Kongsberg. Men noen er på vei inn.

De har bygd nytt, fint bygg i Frogsvei i Kongsberg og er naboer til Statsarkivet der. Vi var to personer fra Grenland Ættehistorielag som deltok på Slektsforskerdag på IKA Kongsberg. Sammen med en god del andre interesserte. Vi samlet oss i et stort møterom og ble ønsket velkomne av Knut J. Jordheim og Bjørn Ove Hovda. Deretter skulle vi på en liten omvisning.

Siden vi var så mange, ble vi delt i to grupper. Den ene gruppen ble med Bjørn Ove Hovda på omvisning i det nye arkivbygget. Han fortalte at de har 20 000 hyllemeter arkiv. De har også anledning til å sette opp et tilsvarende bygg på nabotomten.

Den andre gruppen ble med Knut J. Jordheim til mottaket. Der kom eskene først inn i et rom der de ble sjekket. Var det f.eks. mugg på noen av dokumentene, så ble de sendt inn i et spesialrom for ekstra behandling. Resten gikk inn til registrering i neste rom.

Etter omvisningene ble vi samlet i møterommet der vi fikk informasjon om hvordan vi går fram

for få tilgang til dokumentene.

Etter en enkel lunsj fortalte Knut Jordheim hva IKA Kongsberg har å tilby. For oss slektsforskere mente han at følgende kunne være nyttig:

- Valg med valgmanntall.
- Skole. Noen skoler hadde et rikholdig arkiv med mye av interesse for oss.
- Skatt. Den økonomiske situasjonen til våre slektninger.
- Sosialet. Fattigomsorgen hadde mange opplysninger.
- Helse. Sporadiske jordmor-protokoller. Helseråd.

IKA Kongsberg er behjelpelige med å finne fram arkivmateriale til oss, men de har ikke tid og anledning til lete og forske for oss. De har felles lesesal med Statsarkivet på Kongsberg der vi selv må lete i arkivsakene.

For å se hva de har i arkivene kan vi gå inn på deres hjemmeside på nettet:

www.ikakongsberg.no.

Vi kan deretter henvende oss på mail til

innsyn@ikakongsberg.no

og de vil hjelpe med finne det vi er på jakt etter. Så sant det ikke er underlagt klausul om innsyn, kan det gjøres avtale om utlån til lesesalen.

En slektsgransker nøtt

av Tore Granly

Vi har vel alle noen aner som det ikke ser ut til å være mulig å komme videre med. Så her er en av mine nøtter.

Han er ikke fra vårt område, men er en nøtt flere kan kose seg med. Det burde være mulig å komme videre her siden det er snakk om 1824, så den frustrerer meg. Det er lettere å forsone seg med slike nøtter fra 1700-tallet.

Blant min kones forfedre på Hvaler dukker det opp en svenske, navnet er Andreas Johansson. Det viser seg at han kommer fra Skee sogn ved Strømstad eller som Strømstad var en del av den gangen. Hans foreldre er Johan Anton Hansson og Christina Gøransdatter fra Strängen.

Christinas aner var lett å finne, men Johan Anton er nøtta mi. Jeg har funnet «alt» om han fra 2 års-alderen. Jeg har via mange huslister¹⁾ og kirkebøker funnet alle giftemåla, alle barna og alle bostedene fra han kommer til Skee og fram til han dør i Skee i 1867. Problemet er å finne opplysninger før han kommer til Skee.

Han kommer til Skee i 1826 sammen med sin mor og søster. Ved innflytting får vi greie på at moren Martha Larsdatter var enke, født 1791 på Nes, Norge. Det viser seg å være Nes på Romerike. Hun brukte krykker og tigget. Det står at hun hadde med seg «dopseddel», men den finnes ikke i Landsarkivet i Gøteborg. Søsteren Johanne Marie Hansdatter er født 26.1.1816 og er blind. Også var Johan Anton 2 år med på flyttelasset. Han står egentlig uten noen patronymikon på innflyttinga, men blir siden kallet Hansson, og det står heller ingen fødselsdato. I kirkeboka for Nes i Romerike står

det at Marta hadde fått dåpsattest i 1826. Moren Martha døde allerede i 1827 og barna satt på legd. Det blir ikke oppgitt noen dato noen plass på Johan Anton siden heller. Ved noen anledninger kaller presten Martha for Martha Cajsa. Og hvorfor skulle en syk og skrøpelig mor fra Nes på Romerike flytte til Sverige?

Så vidt jeg vet så var det ikke noe spesielt behov for arbeidskraft der da. Jeg har ikke funnet Marthas dødsfall i kirkeboka. Men det står i forhørlengdene at hun dør i 1827. Det nærmeste jeg finner blant de døde er pigan Cajsa Larsdatter fra Neanberg, 38 år og 5 måneder. Jeg finner ingen Cajsa Larsdatter på Neanberg i forhørslengdene. Det er der Martha og ungene bodde. Martha blir her kallet for Martha Cajsa. Alderen stemmer nesten for Martha. Kan presten ha rota?

Barna kommer til Kasen under Spoltorp, der er de registrert som fosterbarn, barn etter enken Martha Cajsa Larsdatter fra Neanberg. De er fader- og moderløse og underholdes av forsamlingen.

Jeg har leitet etter Johan Anton i omtrent alle kirkebøker på Østlandet uten å finne noen spor. Heller ikke søsteren har dukket opp på noen kirkebøker.

Men i Skee blir det født ei Johanne Marie 26.1.1816 med foreldrene Hans Johansson/Jønsson og Cajsa Jansdatter. De flytter til Lur forsamling i 1817. Der finnes i hvert fall flytteattesten, men jeg har ikke funnet spor av de i noen forhørslengder i Lur. Jeg har ikke funnet et eneste spor etter de. Har heller ikke

Fotnote:

1. Husliste = svensk: husförhör. Den svenske kirkes årlige kontroll av forsamlingens bibelkunnskaper, lese- og kunnskaper i Luthers lille katekisme. En ordning fra 1686 til slutten av 1800-tallet. Samtidig var det en kontroll om andre opplysninger om forsamlingen stemte; flyttinger m.v.

funnet de som innflyttere til Østfold.

Da har jeg noen spørsmål som jeg antakelig ikke får svar på:

1. Hvor mange Johanne Marie Hansdatter kan ha blitt født 26.1.1816 i Sør Norge og Bohuslän? Ja, en vanlig navnekombinasjon både i Sverige og Norge, men samme navn på samme dag?
2. Hvorfor putter presten på dette Cajsa navnet? Det er jo et helt unorskt navn. Kan det være at han forvekslet Martha?
3. Det står ikke nevnt noen dåpsattest for Johanne Marie når de flytter inn, hvordan vet da presten fødselsdato på henne og ikke Johan Anton?
4. Hvorfor flytter ei syk enke til Skee hvis det ikke er en link dit?

Kan det ha vært dette som har hent?:

Hans Johansson og Cajsa Jansdatter flytter til Norge eller Värmland. Cajsa dør der og etter hvert så treffer Hans Martha og de gifter seg. Så en eller annen plass får de Johan Anton ca. 1824, men så dør Hans. Martha forstår at

hun ikke vil klare dette på egenhånd siden hun ikke er særlig sprek. Hans har kanskje fortalt at Johanne Marie er født i Skee.

Så tar Martha et desperat valg. Hun drar til Skee i håp om å finne noe slekt til denne blinde jenta. Problemet er at det ikke finnes noe slekt der for Hans og Cajsa var på vandring og var ikke fra Skee. Siden disse «to» Johanne Marie er egentlig samme person begynner presten å blande inn Cajsa navnet.

Jeg har litt tro på en slik løsning, så jeg har samlet inn opplysninger om Hans og hans slekt. Men jeg legger ikke det inn i noen database fordi det er bare en hypotese. Og siden Johan Anton ikke har patronymikonet Hansson fra starten, så er det også en usikkerhetsfaktor. Så om indisiene kanskje kan tale for hypotesen, så kan jeg ikke gå videre her før en dåp eller et giftermål for foreldrene er funnet.

Det er spennende om jeg noen gang kommer til bunns i dette.

*Plassen Trångkasa under Strängen, Skee i Sverige slik den så ut i 2008.
På denne plassen bodde Johan Anton Hansson i mange år.*

Flott våpenbok er oppbevart på Ulefoss hovedgård

En orientering ved Hans Cappelen

Gamle våpenskjold i sine fulle farger, og med eiernes navn, er tegnet inn i den såkalte «Nicolas Berghs våpenbok». Den befinner seg i dag i Aalls dokumentssamling på Ulefoss hovedgård. Våpenboken bærer datoen 16. september 1712, men det er bare ganske nylig at den er blitt avfotografert av Telemark Museum ved Tor Gardåsen og Ulf Røvik-Larsen. Slike gamle samlinger av håndtegnede personvåpen, finnes det bare noen ganske få av i Norge, og vi har ikke flere av disse i Telemark.

Lagmannen Nicolas Bergh og Grenland

Denne våpenboken var eid av Nicolas Bergh (1664-1725) som var født i Skien og bodde i Moss. Han ble i 1696 lagmann og i 1710 assessor (dommer) i Overhoffretten.

Vi ser fort at de fleste av våpenskjoldene ikke er fra Telemark. Men likevel går det noen helt klare linjer til Grenland gjennom Nicolas Bergh som var fra Skien; hans

- far: *Claus Hansen Bergh* (død 1707), Skien
- sønn: amtmann i Bratsberg, *Christian Bergh* (død 1731)
- datter: *Benedicta Henrica* (død 1748) gift med forretningsmannen *Niels Aall* (død 1784), Porsgrunn.

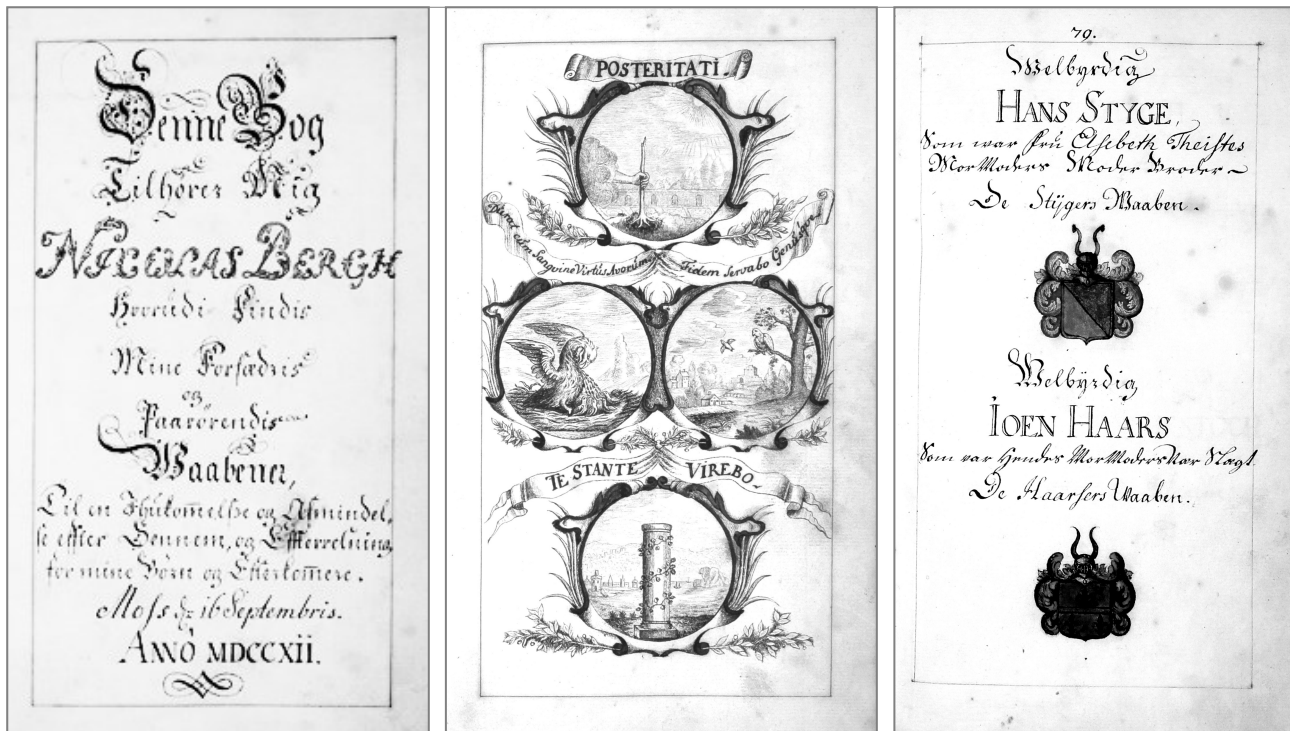
Nicolas selv skriver på førstesiden i boken at den inneholder «Mine Forfædris og Paarørendis Waabener». I tillegg har etterkommeren, Hans Aall (død 1863), Ulefoss, senere fått tilføyd noen opplysninger og en tegning av Aall-slektens våpen. Både Aall og Bergh er dermed klart innenfor interesseområdet til Grenland Ættehistorielag. Begge slektene har hatt mange etterkommere i Grenland, mens forfedrene deres er fra flere steder i Norge, Danmark og Tyskland, når vi går noen hundre år tilbake.

Vi kan konstatere at fornavnene Benedicte

*Et portrett av Nicolas Bergh
Fra H. Steffens store bok
«Slægten Aall»*

Henrikke (med flere stavemåter) ble populære blant etterkommerne til Benedicta Henrica Bergh gift Aall. Navnene opptrer senere mange ganger gjennom århundrene, helt til våre dager, både i Norge og i andre land.

Sider fra Berghs våpenbok

Til venstre forsiden med tekst, i midten forsiden med bilder og emblemer¹⁾ og til høyre side 70.

Våpenboken er berømt, men også møtt med noe skepsis

Nicolas Berghs våpenbok har vært kjent og berømt i lang tid. Viktige deler av våpenboken fra 1712 er også trykt, og med en god del kommentarer, i H. K. Steffens bok *Slægten Aall*, Kristiania 1908, side 76-117. Dessuten fikk bl.a. boksamleren Carl Deichman tatt avskrifter og avtegninger av Nicolas Berghs våpenbok.

Nicolas Bergh bygger sine opplysninger om Bergh-slekten på et manuskript fra oldefaren. Det var kanniken Claus Berg (død 1614) i Oslo. Et manuskript med Claus Bergs slektsopplysninger er trykt 1745 i København: *Danske Magazin*, 1. bind. Nicolas Bergh gikk mye lenger, bl.a. har han fått tilføyd korte personopplysninger og fargelagte våpenskjold fra slektskretsen rundt den berømte admiralen Christoffer Trondsen «Rustung» (død 1565) fra Vestlandet. Spesielt her er det en del stoff som flere forskere har satt store spørsmålsteget ved. Ganske så generelt ble Nicolas Bergh

karakterisert av den kjente slektsforskeren S. H. Finne-Grønn som «den i heraldik og genealogi høist upaalidelige lagmand» (i *Norsk Personhistorisk Tidsskrift*, Bind III, Oslo 1926, side 252-253).

Slekter og våpenskjold

Her er en liste over slektene/personene i Nicolas Berghs våpenbok, i bokens rekkefølge. Ved hvert enkelt våpen omtaler jeg figurene og fargene i skjoldet, men ikke hjelmtegnene som også er med i våpentegningene. Jeg bruker de heraldiske betegnelsene gull og sølv, selv om de er gjengitt i våpenboken med gul og grå farge.

1. **Berg:** skjoldet kløvd av rødt og sølv, over kløvningen tre berg ved siden av hverandre og i motsatte farger.
2. **Grott:** i sølv skjold to brune stubber ved siden av hverandre.

3. **Karen Lauridtzdatter:** skrådeling av skjoldet i rødt og sølv med en fisk tvers over skrådelingen.
4. **Bagge:** i rødt skjold står fabelvesenet linnorm (flaggermusvinger, en krøll på bakkroppen og to føtter) sølvfarget.
5. **Theiste:** i blått skjold står en teistefugl på et berg i tre bølger («strenger laget med bølgesnitt»), alt sølv.
6. **Rytter:** i sølv skjold vinkelfiguren sparre sjakkmønstret i blått og sølv over en blå fembladet blomst.
7. **Wincke:** i rødt skjold en sparre mellom to stjerner og en rose, alt gull.
8. **Handingman:** i skjold delt av blått og sølv et opprett sverd tvers over to krysslagte stubber i motsatte farger.
9. **Thrane:** i rødt skjold står en sølv trane med en rund stein i hevet fot.
10. **Bugge:** i gull skjold står en svart geitebukk.
11. **Aall:** i rødt skjold står en gull linnorm innenfor en blå skjoldbord med små liljer og løver, annenhver røde og gull.
12. **Theiste:** samme våpen som nr. 5.
13. **Rustung** (Christoffer Trondsens slekt): skjold delt i sølv og rødt av en sølv skråbjelke belagt med tre røde trekant og under tre grønne eikenøtter.
14. **Skak:** i rødt skjold tre sølv hummerklør plassert en over to.
15. **Cold:** i gull skjold et svart trolls ansikt med skjegg, hår og to horn i pannen.
16. **Kruckow:** i sølv skjold en brunfarget enhjørning som vokser opp fra den øverste av to blå bjelker.
17. **Kamp:** i rødt skjold et oksehode mellom tre menneskehender, alt sølv.
18. **Skanke:** i skjold delt av sølv og blått et menneskeben med knebukse, strømpe og sko, i motsatte farger, med en rose ved kneet og benet lagt på delingen av skjoldet.
19. **Adelsten:** i rødt skjold en opprett løve som holder et sverd i forlabbene, alt sølv.
20. **Stygge:** skjoldet skrådelt av gull og rødt.
21. **Haars:** i blått skjold en bjelke mellom tre liljer, alt gull.
22. **Frydach:** i blått skjold tre runde sølv Skiver.
23. **Benkestokk:** skjoldet kløvd i to av blått og sølv med i første felt en framvoksende sølv lilje og andre felt skrådelt av sølv og blått.

De fleste av disse våpenskjoldene er også kjent fra andre kilder. Riktignok er heller ikke alle disse kildene helt å stole på, men det er Nicolas Berghs opplysninger om enkeltpersonene, og om slektskapsforholdene, som er mest diskutabelt - eller direkte tvilsomme.

Aalls våpen fra boka.

Våpen

Følgende våpen er hentet fra gamle avtegninger og ikke selve våpenboka da «utklipp» derifra ikke gav god nok overføring til dette bladet i sort/hvitt. Videre er tatt med en henvisning til bokas nummerering med den nærmere beskrivelsen om bl.a. farger.

*Til venstre:
Bugge, nr. 10.*

*Til høyre:
Rustung, nr.13.*

*Til venstre:
Skak, nr.14.*

*Til høyre:
Cold, nr.15.*

*Til venstre:
Krukow, nr.16.*

*Til høyre:
Skanke, nr.18.*

Stamrekke fra Berg til Aall

1. Claus Berg (ca. 1470 – ca. 1535), tysk treskjærer innvandret til Danmark.
2. Frants Berg (ca. 1504 -1591), biskop i Oslo.
3. Claus Berg (1546 - 1614), kannik i Oslo.
4. Barbara Clausdatter Bergh, gift med Hans Andersen (Wincke) (død 1625).
5. Claus Hansen Bergh (død 1707), Skien.
6. Nicolas Bergh (1664 - ca. 1725), lagmannen med våpenboken.
7. Benedicta Henrica Bergh (1714–1748) gift med Niels Aall den eldre (ca. 1702 – 1784), forretningsmann i Porsgrunn og eier av Ulefoss.
8. Nicolai Benjamin Aall (1739–1798), forretningsmann i Porsgrunn.
9. Niels Aall (1769–1854), forretningsmann i Skien, fikk bygd Ulefoss hovedgård og statsråd i 1814.
10. Hans Aall (1805–1863), kammerherre og brukseier Ulefoss.

Merknad:

- 1) Forsiden til Berghs våpenbok med bilder med allegoriske emblemer, bl.a. pelikanen som hakker seg i brystet for å mate ungene med sitt blod når den ikke har annen mat – brukes også som Jesus-symbol.

Til venstre er tatt med en forstørret utgave av det bildet (symbolsk avtegnet pelikan - med ørnehode).

AVISOPPSLAG

Aall-arkivet renses for muggsopp av Telemark museum

Mandag 23.mars 2015 hadde avisa Varden et stort oppslag om Aall-arkivet på Ulefoss Hovedgaard som Telemark Museum nå redder fra muggskader. Fjorårets svært våte vår antas være årsaken til disse muggangrepene.

Aall-arkivet er en av de viktigste dokument-samlingene i fylket, og det er på UNESCO's verdensarvliste.

Arbeidet beskrives som svært tidkrevende, og hvor personalet må bruke personlig verneutstyr bl.a. mot innånding av muggsopp.

Dagen etter var det så et oppslag i samme avis om prosjektet Telemarksarkivet for å etablere en fylkesdekkende ordning for oppbevaring og formidling av private historiske arkiver. Behovet for en samordning av private arkiv i Telemark har vært prekær lenge sies det.

Telemarksarkivet er et samarbeidsprosjekt mellom Vest-Telemark museum, Industriarbeidermuseet og Telemark museum. Høy prioritet for dette arkivet vil være saker med verdensarv på Notodden, Tinn og ellers i fylket.

Ivar Kokkersvold

Artige dokumenter

Av Jan Christensen

I Skien Historiske arkiv fant jeg i en pakke med dokumenter vedrørende Gjemsø Kloster, noen morsomme dokumenter. Det første dreier seg om røyking¹ på gaten i Skien i 1865.

«Rapport.

Handelsreisende Jansen fra Christiania befandtes at røge Sigar paa Gaden i dag og uagtet jeg gik efter og paalagde ham gjentagende Gange at slukke sin Sigar, blev han dog ved at røge og bad mig, at anmelde ham for Byfogden, hvilket jeg herved tillader mig at gjøre

Skien den 5te April 1865

Ærbødigst
Egeland.»

«Paa Grund heraf forelægges bemeldte Handelsreisende Jansen den i Skiens Brandanordning for ovennævnte Forseelse bestemte Mulkt af 96 sk, der tilfalder Skiens Brandcasse. Svaret bedes strax meddelt og Mulkten at erlegge inden 15 Dage fra Modtagelsen.

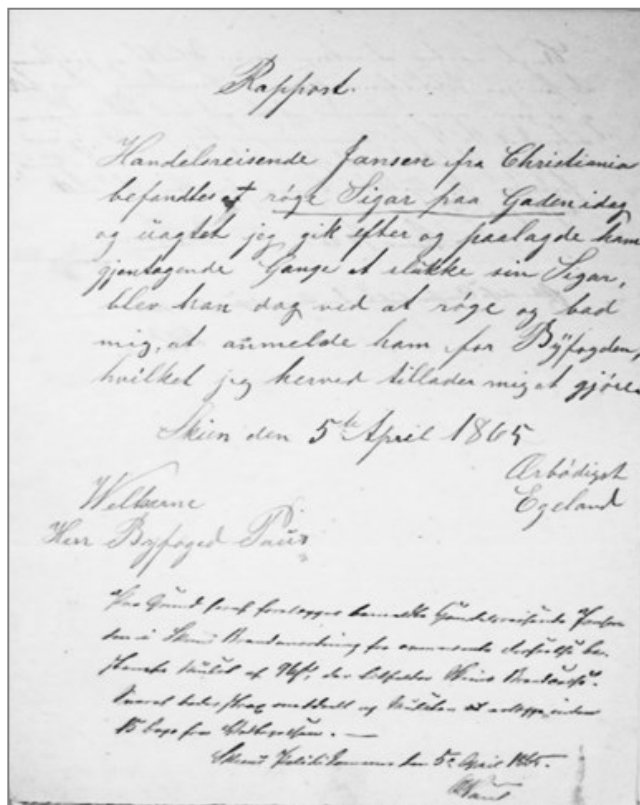
Skiens Politikammer den 5te April 1865
C. C. Paus»

På baksiden står følgende:

«Angl: nægter at erlegge nogen Mulkt og paastaaer at han paa Politigetjent Egelands Anmodning strax holdt op at røge, men erkjender, at han gik med Ild i Cigaren omtrent 10 Skridt fra Anmodningen blev fremsat, og var Aarsagen hertil den, at han vilde komme ind i Huus, førinden han slukkede Cigaren, som han ikke vilde kaste paa Gaden.

Skien 5/4-65
M. Pedersen»

«Efter disse Omstændigheder kan Anmeldelsen henlægges.
C. C. Paus»

Egeland

John Gabriel Egeland, f. Lyngdal 1833. Politibetjent i Skien.

C. C. Paus

Christian Cornelius Paus, f. Gjerpen 1799.
Byfogd i Skien

M. Pedersen

Martinus Chr. Pedersen, f. Skien 1833. Underfogd.

Merknad:

1) På grunn av brannfaren var det forbudt å røyke på gata i Skien 1865.

Artige dokumenter - 2

Men politibetjent Egeland er på farta igjen noen dager senere.

«Rapport.

Ølhandler Flagstad har gjentagne Gange solgt Øl til en ung Læredreng som fortiden er hos Maler Hansen paa Bratsbergkleven, hvilket jeg herved tillader mig at anmelde.

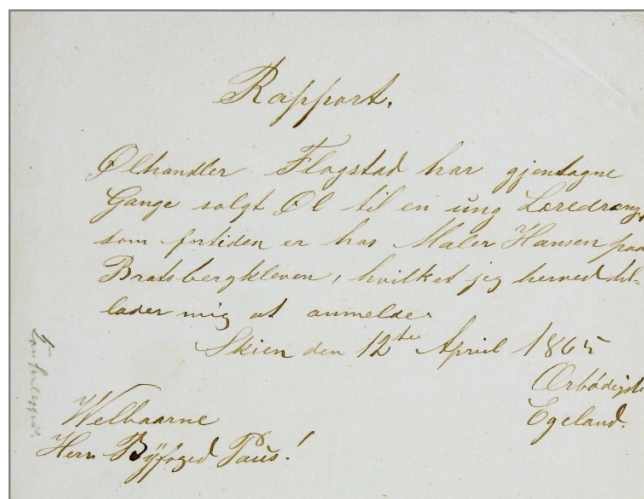
Skien den 12te April 1865

Ærbødigst

Egeland

Welbaarne

Herr Byfoged Paus.»

«Kan henlægges» står det i marginen.

Maler Hansen

D. Hansen, f. 1827 i Danmark. Maler

Flagstad¹⁾

Anders J. Flagstad¹⁾, f. 1831 i Eidanger.

Øludskjænker

Merknad:

1) Flogstad er navnet på en gård i Eidanger, og navnet til «øludskjænker» skal nok skrives på den måten.

Sannsynligvis sønnen Anders (f.1831) til Jacob Andersen Flogstad og Inger Olsdatter.

Postkort - Skiens Bytorv

Min bestemors søskenbarn

Jeg fikk dette bildet etter mine foreldre. Karens søskenbarn stod det på det. Jeg hadde bedt min mor notere hvem som var på alle bildene, men jeg hadde sett for meg noe mer detaljert. Heldigvis kunne min onkel plassere alle personene for meg. Bortsett fra en sønn og ei svigerdatter, samt et oldebarn er alle disse barnebarn av Isak og Karen Marie på Søndre Ødegård på Heistad. Gårdsnr. 63 og bruksnr 9. Det er den gården en kjører igjennom akkurat der bakkene ned til Stranda begynner. Jeg har valgt å vise et oppsett over barn og barnebarn som jeg har i min database. Hvis dere har relasjon til disse så kan dere godt kontakte meg.

Fotoet er fra 1954 i forbindelse med et slektstreff hos mine besteforeldre på Granly.

Tore Granly

På bildet er disse personene (nummerert fra venstre):

Sittende foran:

1. Peder Isaksen Lunde.
2. Ragna Marie Eriksen, gift med Amund Toresius Isaksen.

Mellomrad:

1. Johanne Andrea Saltboden, gift med Gunnulf Berge på Nordagutu.
2. Karen Johanne Saltboden, gift med Hans Kristian Karlsen fra Ødegården.

3. Karen Kristine Slettene (forfatterens farmor), gift med Allen Milton Karlsen fra Ødegården, bosatt på Granly.
4. Randi Alberta Isaksen, gift med Walter Lagim.
5. Klara Ingvarda Gravastrand.
6. Ruth Amanda Isaksen, gift med Viktor Johnsen.
7. Solveig Maria Slettene, gift med Sverre Fehn.
8. Inga Marie Slettene, gift med Karl Nilsen.

Bakre rad:

1. Ida Mathilde Sivertsen.
2. Thordis Irene Sivertsen, f. 25.07.1926, d.a. Inga Caroline Sivertsen og Hans Thorleif Torgersen. Gift med Magne Oddvar Briskelid. Hun er altså et oldebarn.
3. Isak Lunde.
4. Lars Slettene, gift med Paula Johanne Bjørnstad.
5. Hans Lunde, gift med Nelly Margrethe Lunde.
6. Bjarne Isaksen Lunde, gift med Else Marie Johansen.
7. Solveig Lunde, gift med Halvdan Nenseth.
8. Klara Marie Sivertsen.

Søndre Ødegården
gårdsnr. 63 bnr. 9

Noen slektsopplysninger

Personer som er understreket i denne oversikten, er med på bildet.

Isak JACOBSEN ØDEGÅRDEN

ble født 25/9-1835 på Kåsa under Aas, sønn av Jacob Larsen Kåsa og Anne Karine Sørensdatter Rød. Han giftet seg med Karen Marie Christoffersdatter født 15/9-1838, datter av Christoffer Amundsen Saltboden og Else Kristine Torjusdatter. Isak døde 20/6-1906 på Ødegården Søndre. Karen Marie døde 2/11-1915 også på Ødegården Søndre.

Isak og Karen Marie fikk disse barna, alle født i

Gravastranda:

1. Jacob Andreas ISAKSEN, f. 27/4-1861.
2. Christoffer ISAKSEN, f. 8/1-1863.
3. Anna Elise ISAKSDATTER, f. 7/10-1865.
4. Ida Caroline ISAKSDATTER, f. 19/12-1867.
5. Laurits Severin ISAKSEN, f. 19/4-1869.
6. Amund Toresius ISAKSEN, f. 11/2-1871.
7. Else Marie ISAKSDATTER, f. 31/1-1873.
8. Caroline ISAKSDATTER, f. 15/1-1875.
9. Peder ISAKSEN LUNDE, f. 2/5-1877.
10. Sofie Amalie ISAKSDATTER, f. 23/8-1879.

Jacob Andreas ISAKSEN, f. 27/4-1861, d. 4/1-1937 i Gravastranda. Han giftet seg 1898 med Else Bolette NILSDATTER AAS (1862-1951), d.a Niels Amundsen Aas og Anne Karine Jacobsdatter Kåsa.

De fikk disse barna:

1. Klara Ingvarda JACOBSDATTER, f. 11/9-1900, d. 17/10-1977.
2. Jenny JACOBSDATTER, f. 1904.

Christoffer ISAKSEN, f. 8/1-1863, d. 20/2-1924. Gift med Johanne Petrea Pedersdatter (1865-1920), d.a. Peder Stiansen Klepp.

Barn:

1. Stian ISAKSEN KLEPP, f. 2/5-1905, d. 9/12-1926.

Anna Elise ISAKSDATTER, f. 7/10-1865, d. 17/10-1883. Hun druknet i Frier.

Ida Caroline ISAKSDATTER, f. 19/12-1867, d. 1934. Gift med Tellef Andersen Asdalkåsa (1864-1942).

Barn:

1. Isak (Zakken) ANDERSEN.
2. Christian Anders ANDERSEN, f. 7/3-1893.
3. Klara ANDERSEN, f. 1896.
4. Lilly ANDERSEN, f. 1897, d. 1918, Vestre Porsgrunn.

Laurits Severin ISAKSEN, f. 19/4-1869, d. 30/1-1940.

Amund Toresius ISAKSEN, f. 11/2-1871, d. 1905. Han ble gift med Ragna Marie ERIKSEN (1875-1963).

Barn:

1. Olaf Ingvald ISAKSEN, f. 27/7-1895, Vestre Porsgrunn.
2. Arvid ISAKSEN, f. 3/4-1897, d. 20/7-1945, Vestre Porsgrunn.
3. Marie Kaspara (Molle) ISAKSEN, f. 12/10-1898, Vestre Porsgrunn.
4. Sofus Emanuel ISAKSEN, f. 14/4-1901.
5. Ruth Amanda ISAKSEN, f. 1/9-1902, d. 24/7-1969, Porsgrunn.
6. Randi Alberta ISAKSEN, f. 8/11-1905, d. 17/1-1995.

Else Marie ISAKSDATTER, f. 31/1-1873, d. 3/12-1941, Saltboden, gift 1905 med Oluf Arnt CARLSEN, f. 27/9-1866, Saltboden, s.a. Carl Hansen og Johanne Isaksdatter.

Barn:

1. Karen Johanne KARLSEN, f. 31/8-1906, d. 9/10-2003.
2. Anna Marie KARLSEN, f. 18/6-1908, d. 21/12-1988, Bamble.
3. Johanne Andrea KARLSEN, 26/3-1910, d. 2/5-1991, Sauherad.
4. Karl Marinius KARLSEN, f. 2 /1-1912, gift med Ingeborg Knutsen.

Caroline ISAKSDATTER, f. 15/1-1875, d. 8/4-1933, gift Ingvald Martinius SIVERTSEN, f. 1855, Brevik, Telemark.

Barn:

1. Inga Karoline SIVERTSEN, 29/7-1901, d. 1/11-1989. (barn)
2. Simon SIVERTSEN, f. 15/11-1902, d. 26/6-1934.
3. Ida Mathilde SIVERTSEN, f. 26/5-1905, d. 21/8-1990.
4. Isak SIVERTSEN, f. 5/8-1907.
5. Klara Marie SIVERTSEN, f. 21/1-1910, d. 26/4-2003.
6. Ruth SIVERTSEN, f. 7/3 -1912.
7. Emma Marie SIVERTSEN, f. 31/1-1914.
8. Hans Barth SIVERTSEN, f. 28/3-1919, d. 24/11-1978.

Peder ISAKSEN LUNDE, f. 2/5-1877, d. 26/5-1963, Lunde Øvre. Gift 1899 med Anne Magrethe HANSDATTER (1877-1943), d.a. Hans Christensen Lunde.

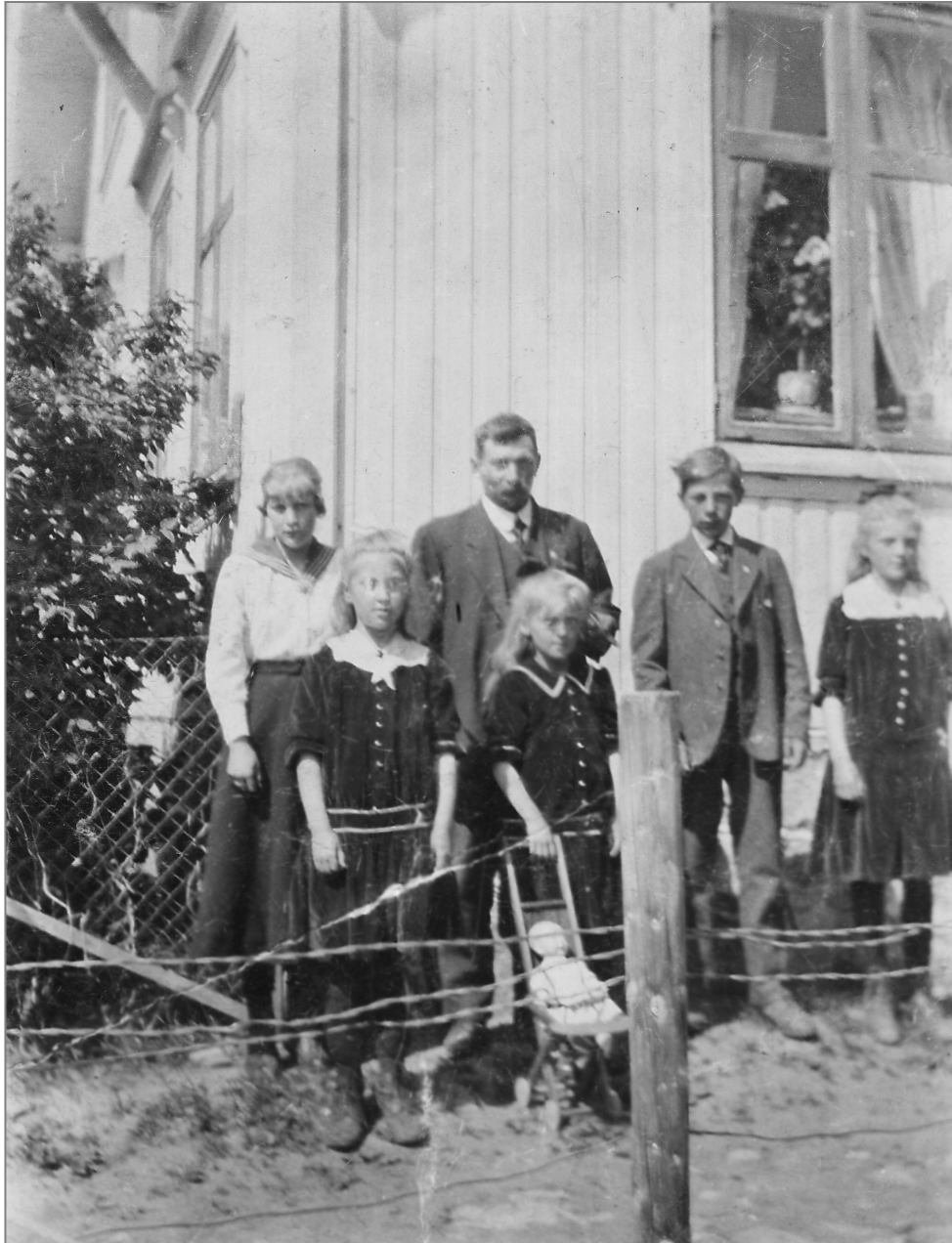
Barn:

1. Sigrid Kornelia LUNDE, f. 11/5-1900, d. 17/10-1933.
2. Marie (Mia) LUNDE, f. 14/11-1901, d. 2/7-1976.
3. Isak LUNDE, f. 24/8-1903, d. 13/10-1976, Lunde Øvre.
4. Hans LUNDE, f. 29/7-1907, d. 7/2-1982.
5. Bjarne LUNDE, f. 1911.
6. Solveig LUNDE, f. 21/1-1917, d. 6/2-2007, Heistad.

Sofie Amalie ISAKSDATTER, f. 23/8-1879, d. 20/5-1921, Ødegården Søndre, gift 1900 med Mathias LARSEN SLETTENE, f. 11/11-1879, Slettene, Valler. Død 12/9-1953, Ødegården Søndre, s.a. Lars Mathiassen Slettene og Kirsten Marie Larsdatter Rød.

Barn:

1. Karen Kirstine SLETTENE, f. 28/7-1900, Spidsløkka, d. 4/8-1988.
2. Lars SLETTENE, f. 27/8- 1902, Spidsløkka, d. 4/11-1987.
3. Anna Elise SLETTENE, f. 26/10-1904, Spidsløkka, d. 31/8-1921.
4. Inga Marie SLETTENE, f. 10/8-1907, Ødegården, d. 27/10-2004.
5. Solveig Maria SLETTENE, f. 2/2-1910, Ødegården, d. 15/3-1980.

*På Søndre Ødegården i 1921
Fra venstre: Karen (bestemor), Anna Elise, Mathias, Solveig, Lars og
Inga.
(se familien øverst på sida)*

ARTIKLER

En høysterettsdom 1840 og Wrightslekta

av Svein Wilford Pettersen

Morgenbladet 22 Aargang 15.11.1840.

Høysteret.

Under Kjøbmand Bergs Fraværlse fra sit hjem i Laurvigs By paa en Reise, som han i August Maaned 1836 foretog til Østlandet, havde han overbraget sin Svoger Otter Daniel Steen Kjøbmand i Laurvig, at tilsee sit Huus, hvorhos han havde befalet sine Tjenestefolk at sende Bud efter Steen, hvis Proprietær A. Wrigth fra Laurdal under hans Fraværlse skulde indfinde sig i hans Huus. Grunden til dette Paalæg var, at Kjøbmand Berg, der havde forbudt A. Wrigth sit Huus, var imod dennes ægteskabelige For-bindelse med Jfr. Berg, en Søster af Kjøbm. Berg, i hvis Huus hun opholdt sig.

Ikke destomindre maa det antages, at en For-lovelse var kommen istand mellem Wrigth og bemeldte Jomfru Berg, der eiede nogle Penge efter sin afdøde Fader; thi uagtet hun har udsagt, *"at hun ikke var annerledes forlovet med Wrigth, end at dersom denne var som hun havde sagt, saa skulde de være forlovede"* lyde dog flere oplyste Omstendigheder hen paa, at de mellem sig vare komme overrens om at ægte hinanden.

Da Wrigth i Slutningen af August 1836 var ankommen til Laurvig, fik han Bud fra Jomfru Berg om, at han ikke maatte reise fra Byen forinden hun havde faaet ham i Tale. Som Følge heraf indfant han sig hos hende paa hendes Værelse i Bergs Huus om Eftermiddagen den 25de August Kl. 6 a 7. Herom blev Steen underrettet af en af Bergs Krambodsfolk ved Navn Carl Horn, der har paastaaet, hvad Steen imidlertid har benegtet, at han havde underrettet Steen om, at det var Wrigth, som havde indfudet sig i

Bergs Huus og var gaaen op paa Jomfru Bergs Værelse.

Idet Steen saaledes har benegtet at have hørt Horn nævne Wrights Navn, har han derhos foregiver, at han stod i den Formenin, at det var en Tyv, der havde listet sig ind i Bergs Huus og at han derfor strar ilede derhen. Ved Ankomsten til Bergs Huus forføyede Steen sig strar op i anden Etage, hvor Jomfru Berg havde sit Værelse, og spurgte Horn, som stod nederst paa Trappen, efter Samme. Da han herom havde faaet Underretning, bankede han paa Døren, der var tillaaet og, idet han skal have yttret, *"jeg forsikkrer, at jeg hverken skal røve ham eller dem"*, forlangre at blive inladt samt truede med, at han imodsat Fald vilde spænde Døren ind.

Foranlediget af Jomfru Bergs Yttring om, at hun ikke vilde lukke op forinden Steen havde tilkalt 2 Vidner, lod Steen formeldre Horn og en anden Person ved Navn Søren Hansen indfinde sig ved Døren, som derpaa af Jomfru Berg blev lukket op. Steen foer da staks hen imod Wrigth, hvem han, da han ikke øieblikkelig fik Svar paa hvad han (Wrigth) vilde der, grep i Kjolekraven. Baade Wrigth. og Steen kom derefter begge du paa Gangen udenfor Jomfru Bergs Værelse, hvor de, som Vidnerne havde udtrykt sig, atter kom sammen. Uden at der fuldstændigen er oplyst, hvorledes der tilgik, tumlede derpaa Wrigth ned ad den fra formeldte Gang til den nedenunder værende Forstue førende trange og 13 Trin høye Vindeltrappe og blev liggende en kort Tid nedenfor Samme. At Steen imidlertid har stødt Wrigth nedad Trappen er i det minste ikke usandsynligt.

Da Wrigth atter var kommen paa Benene, gav Steen ham flere Ørefigen paa begge Sider af Ansigtet og puffede ham derpaa foran sig ind i Kramboden, hvor han bad de Tilstedeværende at passe paa "Personen" indtil han hentede Politiet. Wrigth kom desttagtet du paa Gaden, men blev straks efter atter trukken ind i Forstuen af Steen, som, ider han holde Wrigth i Kjolekraven, skjød ham fra sig henimod Væggen, ved hvilken Wrigth blev staaende et Par Minutter, men fant derpaa ned paa Gulvet.

Her blev han, uden Bevisthed, liggende indrittvende Politibetjenten kom tilstede og kjørte ham paa en kjærre hjem til sit Logis i Laurvig. Det heromhandlede pasferede Kl. mellem 8 og 9 om Aftenen, og da det efter flere Vidners Provendda var saa lyst, at man godt kunde Tjelne hverandre, er der liden Sandsynlighed for at Steen Foregivende om, at han ikke gjenkjendte Wrigth, hvem han vedgaaet at have kjendt i længere Tid, medfører Sandhed. Af Frygt for Wrigths Liv, der antoges at svæve i Fare, blev der hjemme i hans Logis allerede den 30te August 1836 paabegynt et Forhør for at man derunder, medens Wrigth endnu var ilive, kunde erholde hans Forklaring om det Passerede.

Wrigth, hvis Forklaring modtages ved hans Sygeleie, sigtede, for det Tilfælde, at han skulde dø, Steen som sin Banemand, men erklærede sig derhos du af Stand til at forklare sig om hvad der passerede mellem ham og Steen fra den Tid Sidstnævnte paa Gangen udenfor Jomfru Bergs Værelse togham i Kraven; thi fra den Tid af har han paastaaet at have manglet Bevidstheden, hvilken han først erholdt tilbage, da han den paafølgende Morgen vaagnede i sit Logis, i hvilket Korpslæge Bud samme Aften som Wrigth var tilføiet ovenmeldte Mishandling indfandt sig og anordnede de fornødne Lægemidler.

Deris paa Grund af de under det optagne Forhør fremkomne Oplysninger og dels i Betragtning af Lægerne Clasens og Buds Erklæring af 24de Septbr. 1836, hvilken gik du paa, at Wrigth siden den ham overgåede Bold

havde været syg og undertiden havde havt.

Anfald af Bildelse, at der var høyst sandsynligt at han havde faaet en Hjernerystelse, og at den ham tilføyede Mishandling letteligen kunde have havt farlige Følger for hans Liv, hvis ikke Lægehjælp saa betimelig som fleer var havde været tilstede anordnede Jarlsberg og Laurvigs Amt under 28de September 1836 Justitsation mod Kjøbmand Otter Daniel Steen for formeentlig at have gjort sig Skyldig i Vold og Overfald.

Under Sagens Drift afgave Clasen og Bud en yderligere Beretning om Wrigths Sundhedstilstand, i hvilken Beretning der hedder, at Wrigth fremdeles havde opholdt sig i Laurvig under deres Tilfun til den 24de Desember 1836, da de, uagtet Wrigth endda ikke havde gjenvundet sin Helbred, ansaa det gavnligest for ham at rese tilbage til sit Hjem, hvilken han ogsaa gjorde, samt at han i det anmeldte Tidsrum havde lidt af Svindel, Mathed, Engstelse, Søvnløshed, trykkende Smerter i hovedet, Mangel paa Hukommelse og Appetit m. o., ligesom ogsaa at det ei kunde nægtes, at de anførte Symptoner kunde være en Følge af den omhandlede Mishandling.

I Ærklæringer af 21de Mai og 26de Juni 1837 hade de ovende nævnte Læger endvidere oplyst, at Wrigth den 24de Marss. A. atter havde indfundet sig i Laurvig for at søge Lægehjælp, da han atter uden at være ganske restiteret efter den ommeldte Sygdom, der fremdeles Ansaes som en Følge af den ham tilføyede Mishandling, efter deres Raad om at opholde sig i Landluften og søge Adspredelse ved sine Landbrugssystemer, afreiste fra Byen 16de Mai s. A. Lægerne have derhos i sidstmeldte Erklæringer yttret, at den hovedsageligen ved Nedrumlingen af Trappen foraarsagede Hjernerystelse maate ansees forøget ved at Steen gav Wrigth Ørefigen samt med at han skjød ham ind i Kramboden og mod Væggen i Forstuen. Under 27de Juni 1837 afsagde Byfogden i Laurvig Dom i den omhandlede Justitssag, ved hvilken Dom Steen blev dømt for Vold og Overfald til at bøde 258 Lod Sølv til Deling efter

Loven samt til at give Wrigth Erstatning for Kost og Logis under hans Sygdom efter Mishandling m. m. og efter uvillige Mænds Stjøn.

Denne dom blev derefter, ifølge Steens Forlangende, indanket til Agershus Stiftshered, som imidlertid fandt at Sagen efter dens spinkle Beskaffened ikke egnede sig til Justitsel Forfølgning, hvorfor den kjenede Underrettens Dom uefterretlig og afviste Sagen fra bemeldte Ret som ikke Kvalificerede sig til Justitiel Paatale.

Sagen blev derefter indbragt for Høiesteret, hvor den befalede Aktor Advokat Stang, forinden Sagen kom under Behandling i Retten, havde indhentet det medicinske Fakultets Betænkning, der afgaves den 19de Februar 1838, og hvori der blandt Andet anføres Følgende: «Da Wrigth strar eller meget fort Tid efterat han var rumlet ned af Trappen reiste sig op, maa det antages, at han ved Faldet enten ikke har faaet nogen Hjernerystelse eller at denne kun har været af ringe eller af Lægerne saakalder første Grad, i hvilken Bevidsheden og Bevægelsesevnen enten slett ikke tabes eller hastig vender tilbage, Mennesket føler derefter blodt Mathed eller Svindel, som under lagtagelse af Diæt sedvanlig efter kort Tid forsvinder, uden at efterlade for Liv eller Helbred farlige Følger.

2) Ørefigen, især naar den haftig efter hverandre virke paa begge sider af Hovedet, saavel som Resten af Legemet, kunne i og for sig selv frembringe en betydelig Hjernerystelse, endog hos et paa den Tid kunde Menneske, og altsaa endnu lettere efter et foregaaende Fald, som har indvirket skadeligt paa Hjernen. Man kan imidlertid neppe antage at Wrigth ved denne Leilighed har faaet en forøget Hjernerystelse, da han isaafald vilde strar, være falden til Jorden; men den nye Mishandling tissigemed den Sindsstemning, hvori Wrigth derved er bragt, har bevirket en betydelig Rongestion til og Irritation af Hjernen, hvorved han, efter et Par Minuter at have staaet lænende sig til Væggen, falt ned ved denne i en næsten bevistløs Tilstand og formeentlig med Udsrakt af Smerter og

Trætninger i Lemmerne, som har givet Anledningen til at saavel nogle af Vidnene som de udenfor Huset staaende Folk troede havde Slagtilfelde.

3) Det er rimeligt at Wrigth ved Faldet ned af Trappen har faaet en ringere Grad af Hjernerystelse, som atter foraarsgede en Svækkelse i Hjernens Aarer og derved Tilbøienlighed til Kongestion af Blod til Hjernen, men at de af Steen ham senere tilføiede Voldsomheder have havt den betydeligste Indflydelse til at forværre den Sygdomstilstand, hvori han var, da han bragtes til sit Hjelm. Alle Tilsælde, som vare tilstede, vidne om, at Wrigth da leed af Try paa Hjernen (compressio cerebri), forbundet med Irritationstilfelde, ja endog med en Udvikling værende stærk Inflammation, og gav Lægerne, som ikke fande Spor af udvortes Vold, Tilstækkelig Grund til at antage en foregaaet Hjernerystelse, der ofte har Kongestions og Irritationstilfælde tilføelge.

Dersom Wrigth, efterat være tumlet ned af Trappen, havde faaet Lov at gaae hjem og holde sig rolig, er det at formode, at ingen farlige Følger senere vilde have viist sig. Det er ogsaa muligt, at den af Steen mod Wrigth senere Udøvede Medfart ikke vilde have medført saa farlige Tilfelde, som de der strar efter denne viste sig, dersom ikke det ikke det foregaaende Fald ned af Trappen havde fundet Sted. Man kan saa-ledes ikke nægte, at om Steen end ikke kan siges at være den eneste Aarsag, saa maa dog hans Adfærd imod Wrigth ansees at være en meget betydelig og væsentlig medvirkende Aarsag til den strar efter paafølgende Sygdom.

4) Da Wrigth kom tilsyneladene frisk i Bergs Gaard, og da der ei er oplyst, at han forhen har lidt af nogen Sygdom, saa have de sammenstødene Omstendigheder, Faldet ned af Trappen, den Sindsstemning Wrigth bragtes i, men især den imod ham brugte Adferd, samlede bidraget til at frembringe den paafølgende Sygdomstilstand.

5) Om den Wrigth tilføiede Mishandling end ikke bestemt kan kaldes livsfarlig, saa maa dog den Sygdom, som Wrigth strar efter fandtes i, med Dette kaldes livsfarlig og af den Beskaffenhed, at den kan meget længe, ja maaske stedse have skadelig Indflydelse paa hans Helbred. - Den af den for Steen befalede Defensor for Høiesteret, Advokat Bruun, i den nu gennemaaede Justitssag vedlagte principale Paastand blev af Høiesteret tagen tilfølgelge, idet Høiesteret den 6te Marts 1838 stadfæstede Overrettens Dom og tilpligtede det Offentlige at udrede de af Aktionen lovlig flydende Omkostninger.

Efterat denne Dom var Falden, lod Wrigth under 22de Marts 1838 Steen indkalde til Laurvigs Byes Forligselskommission i Anledning af de mod ham af Steen forøvede reelle verbale Injurier. I sidstnævnte Henseende maa nemlig mærkes, hvad under Justitssagen ikke kom synderlig i Betragtning, at Steen efterat Wrigth var falden overende i Gangen, havde betitlet ham en lumpen Hund eller Knægt, samt sagt til Mad. Berg, at det var en nedrig Person fra Laurdal, som havde sneget sig ind i hendes Huus m. B.

Da Forlig imidlertid ikke blev opnaadt, indstevnede Wrigth Steen for Laurvigs Bytingsret, ved hvis Dom af 8de Oktober 1838 Sagen fik samme Udfald som den Offentlige Sag i sin Tid ved bemeldte Ret havde Faaet, dog at Steen tillige for de af ham mod Wrigth brugte utilbørlige Udtadelser – der ved Dommen mortificerende – blev idømt en Mulkt af 10 Spd. til Laurvigs Fattigkasse. Endelig blev Wrigth tillagt 20 Spd. i Procesomkostninger hos Steen.

Den 24de November 1838 paaankede Steen med omtrent 1 Aars Varsel Underrettens Dom til Agershuus Stiftsoverret til Undertjendelser, ligesom Wrigth den 22de Februar 1839 inankede den med kortere Varsel deels til Stadfæstelse og deels til Forandring.

I Overretten, hvor Wrigth ved nye Attester end yderligere havde godtgjort sin uplettede Vandel og sit særdeles gode Rygte, blev den 17de Juni S. A. afsagt saadan Dom:

Hovedappellanten Kjøbmand Otter Daniel Steen bør for de under nærværende Sag Omhandlede mod Kontraappellanten Andreas Wrigth af forøvede reelle Injurier til Deling efter Loven at bøde til sammen 258 Lod Sølv eller 129 Spd. og betale i Ærstatning til Bemeldte Andreas Wrigth for Lægeløn. Kost og Logis under hans Sygdom efter Injuriernes Forøvelse samt for det Tab og den Skade, han maa antages at have lidt ved Sygdommens Tid at ligge fra sit Hjem og forsøme de til hans Næringsvei Hørende Forretninger, saa og for den Skade, han lider ved at han paa Grund af det ved Mishandlingen paadragne Helbreds Tab ikke har kunnet og ikke for Fremtiden kan besørge de til hans Næringsvei tilliggende Forretninger saa meget som uvillige Mænds Stjøn, optaget paa Hovedappellantens Bekostning, vorder bestemt.

Saa bør og Hovedappellanten for under Dagen paatalte mod Kontraappellanten brugte utilbørlige Udladelser at betale til Laurvigs Fattigkasse en Mult af 50 Spd., hvorhos bemeldte Udladelser mortificeres, saa at de ei kommer Kontraappellanten til Forkleinselse paa gode Navn og Rygte. I Processens Omkostninger for for Stiftsoverretten.

I Høiesteret, hvor Dagen for Hovedappellanten udførtes af Advokat Stang og for Kontraappellanten af Advokat Hjelm, blev under 9de November afsagt saadan Dom: ” *Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Kontracitanten Kjøbmand Otter Daniel Steen til Hovedcitanten Proprietær Andreas Wrigth betaler Processens Omkostninger for alle Retter med 100 Spd.* ”

WRIGHTSLEKT

Rialf (Realf) Wright blir regnet som stamfar til familiene Wright i Norge frem til begynnelsen av 1900 tallet. De fleste etterkommere av Rialfs etterslekt etter hans to koner flyttet til Porsgrunn og Langesund, slekten er inngifta med mange kjente Grenlandsfamilier.

det er stor interesse for å få bevist om det stemmer at hans slekt måtte flykte fra England via Danmark til Larvik. Det er også de som mener han er født i England 1629.

Mine kilder er Lassens samlinger, Lokale bygdebøker og kirkebøker.

Det er mange som forsker på den slekten og

Etterslekt av Rialf Christian Wright

(begrenset her til 3 generasjoner)

Generasjon 1

1. Rialf Christian Wright

Han giftet seg med Kirsten Lavrisdtzdatter Schjerven Wright (287). Han giftet seg med Hanna Mogensdatter Lind (801). Han døde den 22. okt. 1706 i Larvik.

Han er Stamfaren for den norske grenen av familien, Ralph Christian Wright, kom til Norge ca. 1671 (eller 1673), antagelig fra Danmark, og bosatte seg i Larvik.

Det hevdes i en kilde at farfar til Ralph Wright, Thomas Wright, måtte flykte fra England i 1604 (1605), da han hadde vært involvert i brannpåkøringen i Parlamentet der. Etter det man vet, reiste han til Danmark, hvor det også skal finnes grener av slekten Wright.

Realf Christian Wright kom til Norge i 1671 (eller 1673). Han kalte seg den gang for Realf, noen steder står det Railph og andre skrivemåter. Han kom ikke fra England, selv om slekten hans stammer fra England eller Skottland, men fra Danmark, hvortil hans farfar hadde rømt fra England i 1605.

Historien beretter nemlig at en Thomas Wright og antagelig en bror av ham rømte fra England etter kruttsammensvergelsen mot Parlamentet i London i 1605, og at de da kom til Danmark. Derfra kom Ralph Christian Wright til Larvik i 1671 (1673?) sammen med grev Ulrik Gyldenløve, som var utnevnt til greve i Laurvig. Ralph Christian Wright ble da direktør, eller sagforvalter, ved Fritsøe Verk og bodde der til sin død i 1706. Han stiftet også familie i Larvik.

I følge skipsliste Larvik 25.02.1696 eide han:

- Den Forgylte Falk, en fløyt. Rialf Wright og hans børn 1/4 part, hans kone og stivbørn 1/4 part. Ole Larsøn 1/4 part Magnus Bugge 1/4 part, bygd i Laurvigen 1691; 5 ar gammel. Drægtig 176 1/2 læster. Føres uden støkker av Magnus Bugge, burger i Laurvigen.

- St. Laurentia, en fløyt. Rialf Wright og hans børn 1/8 part, Hans kone og stivbørn 3/8 part. Ole Larssøn 3/8 part Jacob Larsøn 1/8 part. Bygd på Haaøen 1 1/2 mil fra Laurvig 1693. Drægtig 209 læster. Føres uden støkker av Jacob Larsøn Burger i Laurvigen.
- Concordia, en fløyt. Rialf Wright og hans børn 1/4 , hans kone og børn 1/4 part. Ole Larsøn 1/4 part, Anders Christensen Langøe 1/4 part. Bygd på Haaøen 1694; Drægtig 177 1/2 læster. føres uden støkker av Anders C. Langøen, burger i Laurvigen.
- St. Lorents, en pinas. Hans Nielsøn 1/2 part. Jocum Jonsøn 1/4 part. Rialps kone og barn 1/4 part. Bygd i Flensburg for 18 år siden. Drægtig 89 læster. Føres uden støkker av Hercules Sørensen burger i Laurvigen.

Barn av Rialf Christian Wright og Kirsten Lavrisdtzdatter Schjerven Wright var:

- i. Ulrik Wright ble født i 1685. Se nr. 2.
- ii. Gaven Wright ble født i 1686. Se nr. 3.
- iii. Else Realfsdatter Wright ble født i mars 1688 i Larvik. Se nr. 4.
- iv. Lars Wright ble født i 1689 i Larvik. Se nr. 5.
- v. Isabella Wright ble født i 1690. Hun giftet seg med Arne Johnsen. Hun døde 1738 i Skien.
- vi. Antonette Wright ble født i 1691. Hun døde i 1755. Hun skal ha vært gift med en provst fra Sachsen.
- vii. Henrik Realfsen Wright ble født i 1692. Han giftet seg med Else Justdatter Schavenius i 1721 i Larvik. Han giftet seg med Mette Friis i 1737 i Larvik. Han døde i 1755 i Larvik. Se nr. 8.

Barn av Rialf Christian Wright og Hanna Mogensdatter Lind var:

- i. Kirsten Realfsdatter Wright ble født i 1698 i Larvik. Se nr. 9.

Generasjon 2

2. **Ulrik Wright** ble født i 1685. Han giftet seg med Anne Andersdatter Scheen.

GÅSERUD GNR. 60 Styrvold sogn.

Ulrich Wright som i 1720 utsteder bygselsedler til de to brukere av Gåserud. Ulrich Wrights enke samt Henrich Wright solgte 7/11 parter av gården til sin brorsønn Andreas Christian Larsen Wright i 1749 for 532 rdl. Året får hadde han kjøpt de 4/11 parter av sin onkel Gaven Wrights arvinger for 280 rdl. Andreas Wright solgte gården allerede i 1749 til grev Ferdinand Anthon for 700 rdl. han bygslet så halve gården og bygslet den andre halvdel i 1783. I 1767 anla han odelssak ang. Gåserud mot greven på sine barns vegne. Saken ble utsatt flere ganger. Han døde i 1749 i Larvik.

Han var skipskaptein; mest Englandsfart.

Barn av Ulrik Wright og Anne Andersdatter Scheen var:

- i. Realf Wright ble født i 1710. Han døde den 22. mai 1743 i Madras, India. Skipet Sommerset. Han var sjømann.
- ii. Margrethe Ulriksdatter Wright ble født i 1715. Hun giftet seg med Knud Hansen Hellevad i 1735.
- iii. Kirsten Ulriksdatter Wright ble født i 1712 i Larvik. Hun giftet seg med Hans Christensen i 1746 i Sandefjord. Hun døde i nov. 1790 i Sandefjord.
- iv. Michel Ulrikson Wright ble født i 1717 i Larvik. Han giftet seg med Anne Iversdatter Hesselberg i 1749. Han giftet seg med Charlotte Amalie Mecklenburg i 1765 i Kongsberg. Han døde i 1792 i Larvik. Han ble gravlagt den 30. mar. 1792 i Larvik. Han var kjøpmann i Larvik 1751.

- v. Andreas (Anders) Ulricchson Wright ble født i 1720. Han giftet seg med Inger Johanne Coldevin? Johansdatter i 1744.

3. Gaven Wright ble født i 1686. Han giftet seg med Johanne Jochumsdatter Coldevin. Han giftet seg med Helene Sophie Edler. Han døde den 22. mai 1739 i Larvik. Han var skipskaptein og kjøpmann.

Barn av Gaven Wright og Johanne Jochumsdatter Coldevin, begge født i Larvik, var:

- i. Realf Wright ble født i 1722. Han levde i 1747.
- ii. Inger Gavensdatter Wright ble født i 1724. Hun giftet seg med Johan Christian Abramsen Bøckmann. Hun giftet seg med Christoper Gregersen Manal. Hun døde i 1764 i Brevik.
Hun får et barn i første ekteskap og tre i andre står det noen steder, jeg har fire - har fått en del opplysninger av Anders Fredrik Jynge.

Barn av Gaven Wright og Helene Sophie Edler var:

- i. Johanne Wright ble født i 1730 i Larvik. Hun giftet seg med Hermann Krefting i 1746 i Tønsberg. Hun giftet seg med Nils Thornborg i 1762 i Tønsberg. Hun giftet seg med Peder Brandahl Scheen i 1768 i Tønsberg. Hun døde i 1790 i Tønsberg.
Hun får to barn i første og et i tredje ekteskap.

4. Else Realfsdatter Wright ble født i mar. 1688 i Larvik. Hun giftet seg med Bøye Pettersen Ording i 1708 i Larvik. Hun døde den 23 juni 1744 i Skien 56 år gammel. Hun ble gravlagt den 29. jun. 1744 i Skien. Hun: Madame Else salige Boye Pettersens.

Ved brannen i 1732 eide hus nr 37 blandt de nedbrendte. Hun eide og bodde i gården selv og fikk branskade på møbler og victualie (matvarer) samt endel kramvarer på 1000 rd., og hun var derfor i slett tilstand. I 1733 var hun i slett tilstand, av handel og næring har hun en liten krambodhandling, svarte årlig ved konsumpsjonen 9 rd. og ved byskatten eller annet pålegg 4 rd., har nå lyst til å bygge om hun får assistanse. I 1734 har hun bygget og blir pålignet 19 rd., i 1736 med 17 rd. Else oppga ved sin sønn, Realf Boyesen, i okt. 1743 å ha 2 piker og en formue på 250 rd., som hun ved ekstraskatten des. 1743 kun delvis skattet for siden hun hadde oppgitt sin handling for sin sønn som selv ble lignet for dette.

Barn av Else Realfsdatter Wright og Bøye Pettersen Ording, alle født i Skien, var:

- i. Realf Bøyesen ble født den 19. sep. 1712. Han giftet seg med Anne Davidsdatter Chrystie den 12. mar. 1745 i Brevik. Han giftet seg med Mette Nilsdatter Grubbe den 10. apr. 1753 i Skien. Han giftet seg med Gjertrud Marie Bødtker den 18. nov. 1763 i Skien. Han døde den 2. aug. 1786 i Skien 73 år gammel.
Oppga ved ligningsoppgaven i okt. 1743 at han var en ung karl som bodde hjemme i sin moders hus og ikke hadde mye selv, uten har noe korn og kramhandling og en formue på 1400 rd., som han lignes for i ekstraskatten des. 1743. Betalte 9 rd. som Prinseskatt 16.12.1749.
- ii. Kirsten Bøyesdatter ble født i 1715. Hun giftet seg med Elias Winter. Hun døde den 11. jul. 1742 i Skien.
- iii. Jacob Bøyesen ble født den 1. aug. 1717. Han døde den 16. jan. 1746 i Skien, 28 år gammel.
- iv. Dortehea Bøyesdatter ble født den 3. des. 1719. Hun døde den 26. feb. 1724 i Skien, 4 år gammel.
- v. Petter Bøyesen ble født den 4. apr. 1721. Han giftet seg med Gunhild Chrisine

Nilsdatter Grubbe den 28. des. 1748 i Brevik. Han døde den 16. mai 1791 i Skien, 70 år gammel. Han ble gravlagt den 23. mai 1791 i Skien.

- vi. Dortehea Bøyesdatter Ording ble født den 11. aug. 1724. Hun giftet seg med Hans Chrystie. Hun døde den 6 feb 1778 i Brevik, 53 år gammel.

5. Lars Wright ble født i 1689 i Larvik. Han giftet seg med Else Pedersdatter Fossan i 1718 i Lardal. Han døde i 1766 på Skui i Svarstad sogn Lardal, gravlagt den 12 mar 1766 i Lardal. Ved ekteskapet ble Lars Wright eier av gården Skui som hans hustru hadde etter sin første mann.

Barn av Lars Wright og Else Pedersdatter Fossan var:

- i. Ole Wright ble født i 1718. Han døde i 1725. Han ble gravlagt den 16. mar. 1725 i Lardal.
- ii. Kirsten Wright ble født i 1720.
- iii. Realf Wright ble født i 1720 i Lardal. Han døde i 1721 i Lardal. Han ble gravlagt den 12. jul. 1721 i Lardal.
- iv. Realf Wright ble født i 1722.
- v. Andreas Christian Larsen Wright ble født i 1723 i Lardal. Han ble døpt den 25. mar. 1723 i Lardal. Han giftet seg med Johanne Pedersdatter Lindseth i 1749 på Hoff. Han døde den 26. feb. 1797 i Lardal. Han var skipsfører, senere gårdbruker på Gaaserud i Lardal.
EN GOD DEL OM GÅRDEN SOM WRIGHT FAMILIEN HAR EID I LARDAL STÅR I LARDAL BYGDEBØKER.
- vi. Elise Wright ble født i 1725 på Skui i Svarstad sogn Lardal. Hun giftet seg med Ole Schaarbech.
- vii. Olea Wright ble født i 1726 på Skui i Svarstad sogn Lardal. Hun giftet seg med Borger Rasmussen Volden. Hun døde den 4. okt .1783 i Sandsvær.

8. Henrik Realfsen Wright ble født i 1692. Han giftet seg med Else Justdatter Schavenius i 1721 i Larvik. Han giftet seg med Mette Friis i 1737 i Larvik. Han døde i 1755 i Larvik. Han var kjøpmand, Torstrand kornhandel. Han: Ti barn, alle i 1. ekteskap, 2 døde som små.

Barn av Henrik Realfsen Wright og Else Justdatter Schavenius var:

- i. Realf Wright ble født i 1721 i Larvik. Han døde i 1770 i Porsgrunn. Han var cand. teol.
- ii. Maren Henrichsdatter Wright ble født i 1723 i Larvik. Hun giftet seg med Christian E. Chr. Bruun. Hun døde i 1779 i Larvik. Ti barn.
- iii. Kirsten Wright ble født i 1724 i Larvik. Hun giftet seg med Peder Iversen Hesselberg. Hun døde i 1756.
- iv. Justine Henrichsdatter Wright ble født i 1726 i Larvik. Hun giftet seg med Jacob Pedersen Muller i 1759 i Solum. Hun døde i 1764 i Porsgrunn.
- v. Lars Henrichsen Wright ble født i 1727 i Larvik. Han ble døpt den 10. nov. 1727 i Larvik. Han giftet seg med Marthe Chrystie i 1754 i Porsgrunn. Han giftet seg med Inger Jørgensdatter Wesseltoft den 10. des. 1760 i sitt hjem. Han døde den 2. aug. 1782 i V. Porsgrunn. Han ble gravlagt den 19. aug. 1782 i V. Porsgrunn. Han var kjøpmand i Brevik. Etterslekt i Porsgrunn og Langesund. 1 barn i første ekteskap og 11 i andre.

Løvenskiold skriver følgende om vestre Porsgrund:

Stædet vil meget savne afgangne Lars Wright, som døde den 2den Augusti 1782. Han var en virksom Kjøbmand, der meget udmærkede sig til det almindelige Beste, en stor

Ven for de Fattige og en tryk Stytt for sin gandske Slægt.

Lars og Inger Wright ble viet i sitt hjem den 10 desember 1760 klokken 8.00 om morgenen. Begge hans hustruer tilhørte datidens handelspatrisiat i distriktet. Lars Wright hadde antagelig bosatt seg i Porsgrunn noen år tidligere, idet han kjøpte bnr. 45 i 1757. Her drev han en betydelig handelsvirksomhet med tømmerutskipning, skipsrederi og innførsel av vin, brennevin, salt etc. fra Spania og Frankrike. Fra 1760 var det i Porsgrunn et "franskfarekompani", som Lars Wright og hans bror Peter Wright synes å ha vært svært aktive i. Niels Aall og hans sønn Nicolai Benjamin Aall var også med i dette selskapet.

Lars Wright var en overmåte dyktig og driftig forretningsmann, og eide på ett tidspunkt en meget stor del av Vestsiden i Porsgrunn. Han ydet betydelige gaver til Vestsiden kirke, blant annet kirkens første orgel i 1775, og en av klokkene i kirkens klocketårn i 1760.

Lars Wrights hustru Inger Wesseltoft var søster av Amborg Aall, født Wesseltoft, som var gift med Nicolai Benjamin Aall. (Dette stemmer ikke med andre opplysninger). De to svogerne var på den tiden de to største og fremste forretningsmenn i Porsgrunn.

Lars og Inger Wright hadde flere barn, deriblant sønnen Jørgen Wright, som overtok farens forretninger og eiendommer i Porsgrunn, og sønnene Simon og Just, som senere flyttet til Langesund og giftet seg med hver sin søster Cudrio, døtre av den velstående Langesundsmannen Jacob Cudrio. I Langesund drev brødrene Wright en betydelig forretningsvirksomhet.

- vi. Johan Antony Wright ble født i 1728 i Larvik. Han giftet seg med Abel Cathrine Iversdatter Hesselberg i 1760. Han døde i 1769 i Larvik. Han var Auktionsinkassator.
- vii. Peter Wright ble født i 1731 i Larvik. Han giftet seg med Chirstine Bruun i 1759 i Larvik. Han døde i 1785 i V. Porsgrunn. Han ble gravlagt den 29. jul. 1785 i Vestre Porsgrunn. Skipskaptein, kjøbmand. Han drev handel med trelast, salt, korn og kaffe. Eiet 5 skip på tilsammen 528 kom.lester.
Det antas at han bygde 1776 Vestregate 46.
- viii. Boye Wright ble født i 1734 i Larvik. Han døde i 1766. Han var sjømand.
- ix. Aksel Petter Wright, døde som barn.
- x. Henrik Wright ble født i 1736 i Larvik. Døde som barn.

Det var ingen barn etter Henrik Realfsen Wright og Mette Friis.

- 9. Kirsten Realfsdatter Wright** ble født i 1698 i Larvik. Hun giftet seg med Ole Knudsen Wulfsberg den 13. mai 1723. Hun giftet seg med Bertel Jobsen Arweschoug den 16. des. 1728 i Gjerpen. Hun døde i 1763 i Porsgrunn. Hun ble gravlagt den 4. feb. 1763 i Gjerpen.

Barn av Kirsten Realfsdatter Wright og Ole Knudsen Wulfsberg var:

- i. Hanna Christine Wulfsberg ble født i 1724 på Østre Klyve. Hun giftet seg med Christen Greve den 1. jun. 1753 i Gjerpen. Hun døde i 1781 i Gjerpen.
- ii. Anne Elisabeth Wulfsberg ble født i 1719. Hun giftet seg med Niels Gundersen i 1748 i Solum.

Barn av Kirsten Realfsdatter Wright og Bertel Jobsen Arweschoug var:

- i. Maren Bertelsdatter Arweschoug ble født i 1731 i Porsgrunn. Hun giftet seg med Ole

- Engebretsen Bratsberg i 1766 i Porsgrunn.
- ii. Elisabeth Arweschoug ble født i 1729. Hun giftet seg med Engelbreth Bomhoff. Hun døde i 1776.
  - iii. Gunhild Margrethe Arweschoug ble født i 1732. Hun giftet seg med Hans Hansen Quist den 11 mai 1753 i Gjerpen. Hun døde i 1803 på Moen, Kviteseid.
  - iv. Antoinette Arweschoug ble født i 1736.
  - v. Ole Thue ble født i 1738 i Porsgrunn. Han giftet seg med Andrea Bull i 1766. Han døde i 1795 i Porsgrunn. Han var i 1774 eier av en skyld på 8 skinn av Søndre Bjerketvet. Ole fikk skipsborgerskap i 1766. Førte skipet Patientia 259 kl. for Nils Aall.

*Wrightegården
i Vestregate
Porsgrunn*

*Wrightegården
i Langesund.
Fra 1915.*

IKKE GREGORIUS DAGSSON

av Hans Cappelen

Den mektige lendmannen og sagahelten Gregorius Dagsson var fra Bratsberg gård ved Skien og døde i 1161. Hadde han et eget våpenskjold? Jeg er veldig skeptisk til det. Han levde i en tid da heraldikken, med fast bruk av bestemte våpenskjold, knapt var kommet til Norge.

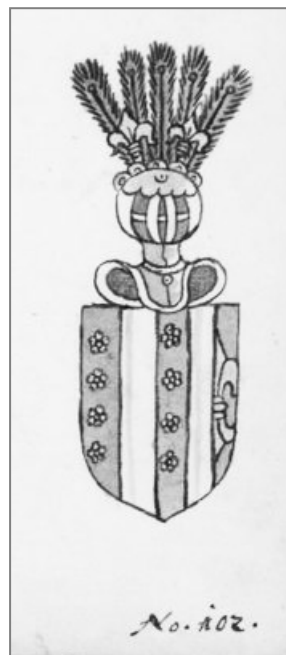
På siste del av 1700-tallet var det likevel noen lærde menn som mente at Gregorius hadde et heraldisk våpenskjold. Dette våpenet påsto de var sammensatt av mange figurer og farger. Heraldisk kan våpenet bli beskrevet slik: Et blått skjold kløvd i fem av vekselvis blått og sølv, i 1. felt og 3. felt fire gull roser stilt loddrett, og i 5. felt en framvoksende stilisert, gull lilje. Som hjelmtegn: to oppvoksende gull liljer foran fem naturfargede påfuglfjær.

Vi finner våpenet i farger gjengitt i våpenboken til den berømte historikeren Gerhard Schøning (1722-1780) fra Trondheim. Han påsto at våpenet er fra Gregorius Dagsson, uten at det er satt spørsmål ved det i Harald Nissens og Terje Bratberg bok: *Schønings våpenbok – Gamle Norske Adel Etter et gammelt Manuskrift Assessor Iver Hirtzholms tilhørende*, utgitt i Trondheim 2013. Våpen og tekst står på side 80-81 og 164-165, med en lang forklaring av hvem Gregorius var, på side 251-252.

Schøning omtaler Gregorius med store ord: øverste leder for kong Inges krigføring, en svært dyktig og tapper krigsmann, den fremste mann i Norge etter kongen selv, og utvalgt til konge i kong Inges sted fordi kong Inge var krokrygget. Schønings påstand om at Gregorius hadde våpenskjoldet, er ikke bekreftet i noen kilder fra middelalderen. I den originale «Iver Hirtzholms våpenbok», fra siste halvdel av 1600-tallet, er riktignok våpenet tatt med. Det har nr 102, men er helt uten opplysninger om hvor han har det fra. I dansken Frederik Rostgaards norske våpenbok», fra 1687-1688, har et lignende våpen med som nr. 200, men det er uten noe

navn. Derimot opptrer våpenskjoldet i det store verket *Lexicon over Adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmerne*, som ble utgitt i København 1787-1813. Der står våpenet med navnet «Dagson» og en påstand om at det tilhørte «Orm Dagsson som faldt med Kong Ingi Baardsen 1138.» Fra dette adelsleksikonet vandret våpenet videre over til det store internasjonale samleverket av J. B. Rietstap, *Armorial général* (1884), bind 1 side 503, der våpenet er blasonert (beskrevet) på fransk.

Med fornavnet endret til Gregorius, inngår de samme opplysningene i et håndskrift fra dansken Oluf Bang (død 1783). Skriftet er kalt «En gammel fortegnelse på den norske adel».

Hirtzholms våpenbok - uten navn

Bang har samme tekst ved våpenet som i Schønings våpenbok. Bangs skrift finnes i Rigsarkivet, København, og en navneliste er lagt ut på Tore Vigerusts nettsider her:

http://www.vigerust.net/tore/adel_heraldca_olebang.html.

Antakelig er våpenet en forveksling med våpenet til den berømte, norske «Biskopsætten» som har et skjold som ligner og som har sterke linjer til Bratsberg. Hos Biskopsætten er skjoldet med stjerner og ikke roser, men ellers ligner kløvningene og den halve liljen. I skjold fra Biskopsætten er feltet med den halve liljen større enn de andre feltene, bl.a. i Hallvard Trættebergs bøker *Norske by- og adelsvåben* (Oslo 1933) og *Borg i segl, mynt og våpen* (Oslo 1967) side 19, 42-43 og 48.

Hvordan kan forvekslingen med Gregorius ha skjedd? Trolig fordi tre av Biskopsætten, lendmannen Tore Håkonsson (død 1317), sønnen Håkon Toresson og sønnesønnen Stig Håkonsson (død 1335), alle hadde perioder som kongens sysselmenn i Skienssyssel tidlig på 1300-tallet. Tores tittel *lendmann* ble til «baron» fra 1277, han var i en årrekke rikets kansler, bl.a. var han kongens utsending til England og en av medbeseglerne på de nordiske fredsavtalene i 1309. Tore var så å si like mektig som det Gregorius hadde vært i kong Inge Krokryggs tid.

Seglene til Tore og sønnesønnen Stig er gjengitt i H.J. Huitfeldt-Kaas m.fl.: *Norske Sigiller fra Middelalderen*, Oslo 1899-1950, som nr 27 og 274. Tegninger av Tores og Stigs segl er dessuten nr. 286-287 i Gerhard Munthes *Heraldisk-historiske Optegnelser eller Tillæg og Rettelser* (til adelsleksikonet), Kristiania 1835. En unøyaktig tolkning av Tore Håkonssons skjold, er for øvrig også med i det gamle adelsleksikonet under navnet «Hakonsen».

Segl fra Norske Sigiller nr. 27
Tore Håkonsson

Våpen fra adelsleksikonet
«Orm Dagsson»

Sogneprest Zacharias Jonsen Skanche (1601-1681) i Seljord

Hans barnebarn som ble leilending på Tудal i Siljan

Av Jørn Olsen

I mitt arbeid med "Slektshistorien for Siljan før 1814" på Eidangerslekt.org hadde jeg kommet til gården Tудal og familien til Peder Jensen og Marte Svendsdatter. Marte døde på Tудal i 1763, 87 år gammel og Peder døde der i 1765, 82 år gammel.

Siljan bygdebok v/A. Bakken oppgir at denne Peder Jensen fikk bygselen på Tудal i 1744. Jeg hadde funnet han på gamlegjerpen.no under gården Mustvedt, der han oppgis nevnt fra ca.1727. Med det jeg fant om dem i Gjerpen og i Siljan hadde jeg satt opp følgende barn:

- Zacharias Pedersen som ble bosatt i Gjerpen,
- Lisbeth Pedersdatter som også ble bosatt i Gjerpen,
- Kirsten Pedersdatter som ble gift med Rasmus Kittelsen og bosatt på Torsholt og Tудal,
- Anna Pedersdatter som ble gift og bosatt i Gjerpen
- Jens Pedersen som ble gift med Anne Kittelsdatter og bosatt på Tудal.

Jeg hadde stipulert alder på dem fra ca 1709 til ca 1726. På gamlegjerpen.no var det notert at "Per Mustveds moder Malene 85 aar" ble gravlagt i Gjerpen i 1741. Peder hadde da en mor som het Malene/Magdalene og som var født ca. 1658. Han var ikke gift i Gjerpen eller Siljan.

Før jeg legger ut gårdene og familiene tar jeg alltid en liten sjekk for å se om det er noe mer å finne. Under denne familien hadde jeg notert meg at et ektepar med disse navnene ble gift i Seljord i 1711. Kunne det være noe der? Jeg fant en Peder som døde barn i Seljord

som kunne passe og det viste seg at denne familien ble nevnt i Seljord-soga IV på side 666. Der nevnes en Per/Peder Jensson gift med ei Margit Sveinsdatter. De døde 2 barn på en plass som ble kalt Eiulvsås og 4 barn på en plass som ble kalt Tveiten. Her var en del av disse jeg hadde funnet døpt. Dette måtte jo være dem.

Her er et utsnitt fra Seljordssoga:

VI. Per/Peder Jensson, -
g 1711 med **Margit Sveinsdtr, -**
Born: (1 og 2 f på Eiulvsås, 3-6 på Tveiten)
1. Asgjerd, 1712-
2. Lisbet, 1715-
3. Kjersti, 1718-
4. Svein, 1721-
5. Anne, 1721-
6. Lisbet, 1724-
g 1744 med Halvor Kjetilsson Li,
til 74. i Skararud

< 77.1 Eiulvsås-
Tveiten-
> ?

Etter en gjennomgang av fadderne til disse barna, samt det at Peder trolig hadde en mor som het Malene/Magdalene, kom jeg fort til en familie som bodde på Rui i Flatdal. Der fant jeg en Jens Pedersen og hans kone Magdalene Zachariasdatter Skanche. (Flatin - Seljord bind II side 490)

Magdalene Skanche var datter av presten Zacharias Jonsen Schanche f. 1601 d. 1689 så der kom jeg jo inn i en veldig kjent slekt.

Tov Flatin skriver at det var 5 barn fra Magdalene Skanches 1. ekteskap.

Flatin skriver: 1. *Jacob, sjå under Eisand og Kosi*, 2. *Sakarias*, 3. *Peder*, 4. *Kristi*, 5. *Dorte g.m. Gunnar Jonson (sjå under Piper-Rui)*.

Hun hadde 2 barn fra sitt 2. ekteskap.

Flatin skriver: 6. *Anne g.m. Mikkel Sakariasson*, 7. *Sigrid g.m. Tor Arneson Tvingelid*.

Flatin har nok dette fra skifter.

Peder og Marte døpte blant annet tvillinger bosatt på Tveiten i 1721 med følgende faddere: *Evin Aarhuus, Arne Tvinglie, Anders Piperui, Anne Aarhu., Dorthe Lie, Jacob Kaasi, Ole Ejsand, Anne Overland, Ashier og Joran Biørge*.

Jacob Kaasi var da hans bror på Kosi, Dorthe Lie var nok søsteren Dorte, vi ser fadder fra Piperui og Arne Tvinglie hadde nok noe med halvsøsteren Sigrid som giftet seg med Tor Arneson Tvinglid å gjøre.

Magdalene Skanche sin datter fra 2. ekteskap, Anne Gunleksdatter, ble gift i med Mikkel Zachariasen. De kom til Gravli i Gjerpen.

På Gravli var to av Peder Jensen sine barn faddere til Anne Gunleksdatter sine barn, Zacharias Pedersen Mustvedt og Lisbeth Pedersdatter. (Peder Jensen var jo en halvbror til Anne Gunlesdatter.)

1736: *Micel Graflis Zacharias: ----- Højmyr, Isak Kiær, Zacharias Mustved, ---tveds qde og datter Kirsten.*

1753: *Michel Gravelies pb. Gunnil: Rollef Trolsaases kone, Lisbeth Pedersdtr., Biøn Fieldalen, Gregorius Lund, Hans Michelsen.*

Etter at Peder og Marte giftet seg i 1711 bodde de en tid i Seljord og døpte barn bosatt på Eiulvsås i 1712 og 1715. De døpte så barn bosatt på Tveiten i Seljord fra 1718 til 1724. De fikk trolig også et barn ca 1726, sønnen Jens. Han kan jo også ha blitt født i Seljord. Så har de nok en sønn Zacharias. Ut fra hans alder da

han døde, var han født før de giftet seg. Her er det store muligheter for at alderen kan være feil angitt da han døde. Etter dette nevnes ikke familien mer i Seljord.

Peder og familien har altså kommet til Mustvedt i Gjerpen der de nevnes som leilending. Hans mor, Magdalene Schanke, døde ikke i Seljord, men kom til (eller med) sin sønn på/til Mustvedt i Gjerpen og døde der i 1741. Hun ble gravlagt 08.03.1741 som "Per Mustveds moder Malene, 85 aar".

Peder hadde en bror Jacob Jensen som ble gift med Gunhild Jørgensdatter. De bodde på Kosi i Seljord. Vi finner han som fadder til Peder sine barn. En sønn av denne Jacob Jensen, Zacharias Jacobsen, kom til Kleven i Gjerpen.

Jens Zachariasen f. 1760 var sønn av denne Zacharias Jacobsen Kleven. Denne Jens Zachariasen giftet seg med Helvig Pedersdatter f. 1760 fra Rød u/Sølland i Siljan. En annen sønn av Zacharias Jacobsen Kleven, Knud Zachariasen f. 1762 giftet seg med Helvig Knudsdatter f. 1751 fra Søntvedt i Siljan.

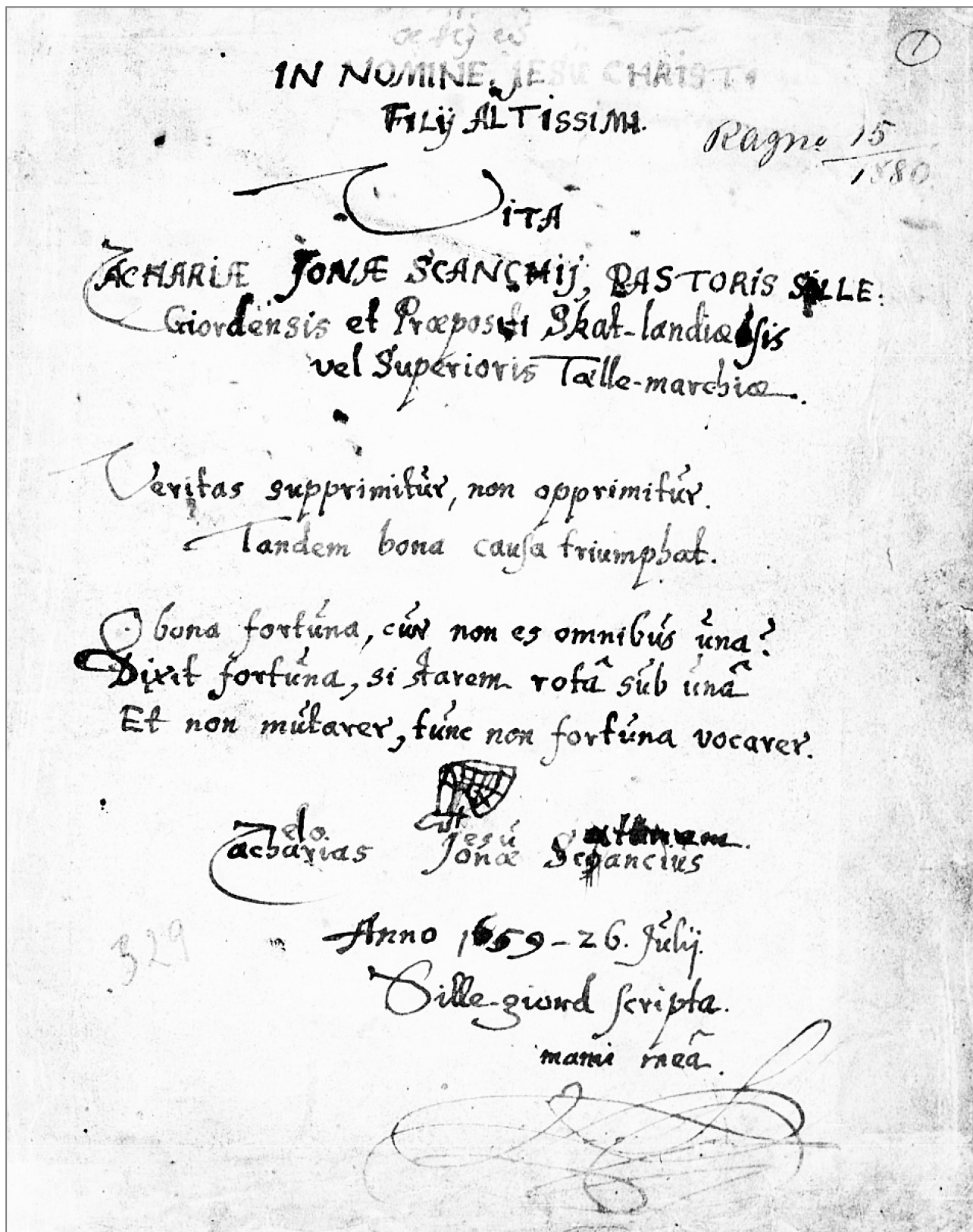
To av barna, Zacharias og Lisbeth, ble bosatt på Mustvedt.

Sønnen Jens ble leilending på Tudal. Han kom fra Tudal da han giftet seg i Siljan i 1748. Det er noe usikkert når Peder og Marte kom til Tudal, men ifølge Bakken fikk Peder bygselen på Tudal i 1744. De nevnes der som gamle og fattige i 1762.

Peder døde på Tudal i 1765 og ble gravlagt som "Peder Jensen Tufdahl 82 aar". Som vi ser i 1762 var de da gamle og fattige, så det var nok grunnen til at vi ikke finner skifte etter dem.

Denne Schanke/Skanke (det skrives på mange måter) slekten er, som nevnt, en stor kjent ætt. Skanke-foreningen i Norge skriver følgende om Skanke-ætten:

Skanke-ætten er en gammel norsk uradelsslekt, som med stor grad av sikkerhet kan føre sine

Tittelsiden til Seljord Ministerialbok nr. 1 (1654-1686)
Laget av sogneprest Zacharias Jonæ Schancius som han skrev navnet sitt da.
(latin)

aner tilbake til Jemtland på 1300-tallet og med noe mindre grad av sikkerhet tilbake til Isle of Man også i flere århundrer før dette.

Etterkommerne av Peder Jensen og Marte Svendsdatter som kom til Tudal på 1740-tallet, kan således føre sin slekt langt tilbake i tid. Roger de Robelin skrev i 1995 en stor bok om denne slekten som bare heter "Skanke ætten".

Ps. Jeg jobber lite med egen slekt for tiden, men jeg har jo jobbet ganske mye med den tidlige. Dermed tok det litt tid før jeg kom på at dette også er mine egne aner. Jeg stammer fra

Peder Jensen og Marte Svendsdatter via deres datter, Karen Pedersdatter f. 1718 d. 1774. Hun fikk datteren Dortha Rasmusdatter f. 1757 som ble gift med Anders Olsen f. 1753. De kom til Kokkersvold i Eidanger. Dette endte i en telefon til Ivar Kokkersvold, som jo er i redaksjonskomiteen for dette bladet, da dette er en ane vi har felles. Dermed kan vi og andre føre på mange nye ledd i sin anerekke.

Mer om familien og barna finnes da på **Eidangerslekt.org** under Siljan og gården Tudal.

Peder Jensen f. ca 1683 og Marte Svendsdatter f. ca 1676 sin familie

Peder Jensen, født ca 1683, død 1765 på Tudal i Siljan, gravlagt 03.03.1765 på Siljan kirkegård. Han var sønn av **Jens Pedersen** og **Magdalene Zachariasdatter Skanche** på Rui i Seljord.

Gift 04.08.1711 i Seljord kirke, med **Marte Svendsdatter**, født ca 1676, død 1763 på Tudal i Siljan, gravlagt 27.02.1763 på Siljan kirkegård.

I. **Zacharias Pedersen**, født ca 1712, død 1775 på Bugodt u/Sneltvedt i Gjerpen, gravlagt 16.11.1775 på Gjerpen kirkegård.

Han var ut fra alle indiser sønn av Peder Jensen. Ut fra alder ved død var han født ca 1709, men ut fra at foreldrene giftet seg i 1711, var han nok da født etter det. Stipulerer han til f. ca 1712. Det kan jo ha vært skrevet feil alder da han døde. Jeg har ikke funnet han døpt i Seljord.

Blant annet bosatt på Mustvedt i Gjerpen.

Gift 26.12.1734 i Gjerpen, med **Olaug Sørensdatter**, født ca 1703, død 1778 i Bugodt u/Sneltvedt i Gjerpen, gravlagt 20.09.1778 i Gjerpen kirkegård.

Olaug:

Ifølge gamlegjerpen.no kom fra Karlshus i Hjordal og hun var søster til Hans Sørensen som kom til Røsaker i Gjerpen.

II. **Asgier Pedersdatter**, født 30.07.1712 på Eiulvsås i Seljord, døpt 07.08.1712 i Seljord: *Asgier - Peder Jensen oc Margit Svendsdatter fød paa Edugsaas*
Faddere: Gunild Jacob Kaasens, Asgier Svendsdatter, Even Minnisjord, Nerj ? F...gaarden, Halvor Svendsen.

III. **Lisbeth Pedersdatter**, født 1715 på Eiulvsås i Seljord, døpt 29.09.1715 i Fladal kirke: *Peder Ejusaasis og hustr. datter Lisbeth*
Faddere: Daniel Wolf, Biørn Sversting?, Aslou Myrhstuen, Christina Danielsdatter, Maren Sversting?

Ei Lisbeth Pedersdatter giftet seg i Seljord i 1744 med Halvor Kjetillsoon Lie. Bygdesoga til

Flatin mener at dette var Lisbeth f. 1724. Det kan ha vært denne Lisbeth og at begge vokste opp?

- IV. **Kirsten Pedersdatter**, født 1718 på Tveiten i Seljord, døpt 15.05.1718 i Seljord kirke, død 1774 på Tudal i Siljan, gravlagt 20.02.1774 på Siljan kirkegård.

Dåp:

Peder Tvedtens og qv. dr. Kirsten

Faddere: Jacob Kaase, Tron? Biørge, Daniel Holti, Anne Aarhuus, Joran Flotten.

De ble bosatt på Torsholt og Tudal

Gift 15.04.1738 i Gjerpen kirke, med **Rasmus Kittelsen**, født ca 1709, (sønn av **Kittel Olsen** og **Maren Jonsdatter**), død 1761 på Tudal i Siljan, gravlagt 21.06.1761 på Siljan kirkegård.

- V. **Anne Pedersdatter**, født 1721 på Tveiten i Seljord, døpt 14.04.1721 i Seljord, død 1775 på Høymyr i Gjerpen, gravlagt 18.11.1775 i Gjerpen.

Dåp:

Peder Tvedtens og qvindes tvillinger Svend og Anne.

Com: Evin Aarhuus, Arne Tvinglie, Anders Piperui, Anne Aarhu., Dorthe Lie, Jacob Kaasi, Ole Ejsand, Anne Overland, Ashier og Joran Biørge.

(1) Forlovet 03.10.1740 i Gjerpen, gift 06.10.1740 i Gjerpen, med **Rollef Thorsen**, født ca 1700, død 1759 på Trollåsen u/Søndre Grini i Gjerpen, gravlagt 21.01.1759 i Gjerpen.

(2) Gift 03.11.1764 i Gjerpen, med **Jens Nilsen**, født 1713 på Venstøp i Gjerpen (sønn av **Nils Torjersen** og **Anne Arvesdatter**), døpt 30.04.1713 i Gjerpen, død 1772 på Høymyr i Gjerpen, gravlagt 25.04.1772 i Gjerpen.

- VI. **Svend Pedersen**, født 1721 på Tveiten i Seljord, døpt 14.04.1721 i Seljord.

Dåp:

Peder Tvedtens og qvindes tvillinger Svend og Anne.

Com: Evin Aarhuus, Arne Tvinglie, Anders Piperui, Anne Aarhu., Dorthe Lie, Jacob Kaasi, Ole Ejsand, Anne Overland, Ashier og Joran Biørge.

- VII. **Lisbeth Pedersdatter**, født 1724 på Tveiten i Seljord, døpt 16.01.1724 i Seljord kirke, død 1790 på Sørbø i Gjerpen, gravlagt 06.03.1790 i Gjerpen.

Dåp:

Peder Tvedts og qv. dtr. Lisbeth

Faddere: Biørn garv., Jacob Kaas., Raamund Aars, Ashier Biørg., Ingeborg Aars.

Hun var bosatt på Mustvedt i Gjerpen.

(1) Gift 27.09.1753 i Gjerpen kirke, med **Nils Olsen**, født 1727 på Skilbred i Gjerpen (sønn av **Ole Olsen** og **Marie Pedersdatter**), døpt 23.03.1727 i Gjerpen, død 1759 på Mustvedt i Gjerpen, gravlagt 06.05.1759 på Gjerpen kirkegård.

(2) Gift 28.12.1759 i Gjerpen, med **Lars Olsen**, født 1732 på Sneltvedt i Gjerpen (sønn av **Ole Lucassen** og **Marthe Rolfsdatter**), døpt 07.12.1732 i Gjerpen.

- VI. **Jens Pedersen**, født ca 1726, død 1779 på Tudal i Siljan, gravlagt 21.02.1779 på

Siljan kirkegård.

Bosatt på Tудal.

Gift 24.06.1748 i Siljan kirke, med **Anne Kittelsdatter**, født ca 1716, (datter av **Kittel Olsen** og **Maren Jonsdatter**), død 1779 på Tудal i Siljan, gravlagt 21.02.1779 på Siljan kirkegård.

Kilder:

- *Seljord Ministerialbok*
- *Eidanger Ministerialbok*
- *Gjerpen Ministerialbok*
- *Seljord bygdebok av Tov Flatin*
- *Gamle Gjerpen v/Gard Strøm*

*Gården Tудal i Siljan.
Fra Siljan bygdebok*

Caroline fra Skien

Av Berit Holth

På begynnelsen av 1990-tallet startet jeg med slektsgransking og meldte meg inn i DIS-Norge. Jeg tok utgangspunkt i en av mine oldefedre, Thomas Levin Gerner, på morfars side. Han ble født i Skien i 1825 og forlot hjembyen ca. 1856, et par år før hans mor, Inger Thomasdatter, døde. Sammen med sin kone Thora startet og drev han Gerners hotell like ved Jernbanetorget i Kristiania.

Jeg ønsket å følge Thomas' morsslekt bakover i Skien og meldte meg inn i Grenland Ættehistorielag. Inger var datter av gullsmiden Thomas Cudrio Levin (1746-1804) som stemplet sine arbeider med årstallet 1781 og Skiens bystempel. Jeg fikk kjøpt flere gjenstander i sølv som han har laget, håndfaste bevis på en gjenfunnet tipp-tipp oldefar.

Slektsgransking handler både om fantasi og virkelighet. Virkelige fakta erstatter eller bekrefter formodninger som har formet seg ved hjelp av fantasien. Litt fantasi må det også til for å utfylle tørre fakta og å kunne skape en sammenheng. I 1995, samme år som Internett fikk gjennomslag, kom Skien genealogiske side opp på dataskjermen. Det ble snart en rutine å besøke denne flotte hjemmesiden og å glede seg over det omfattende kildematerialet som legges ut der gratis. Senere har jeg også hatt stor nytte av Internett-sidene Gamle Gjerpen, Solumslekt og Eidangerslekt. Sammen med folketellingene og de skannede kirkebøkene i Digitalarkivet er de uvurderlige hjelpemidler til å rekonstruere fortiden og til å finne kilde-materiale fra svunne tider.

Jeg benytter slektsprogrammet MyHeritage og

har fått utallige treff på personer som jeg registrerer i databasen. Dette har vært til stor hjelp i å fremskaffe det materialet som ligger til grunn for artikkelen.

Denne beretningen handler om en av mine oldemødre, Caroline Olivia Herseth (1855-1917), født Pedersen, mor til min farmor Bibi. For mens jeg var oppslukt av familien på mors-siden som stammer fra Skien, dukket det glemte faktum opp at Caroline også kom fra Skien. Det håndfaste beviset var fotografiet av Caroline og Svend Andersen, på baksiden merket *Skien i oktober 1864*, et klenodium som min farmor hadde synlig fremme, og som hun ga meg på slutten av sitt liv. Det het seg at Caroline var foreldreløs og bodde hos denne snille mannen før hun kom til fosterforeldrene i Kristiania, skreddermester Johan Andreas (1824-1884) og hustru Birgitte Kolstad (1818-1895). Hun ble konfirmert i Vår Frelsers kirke¹ i Kristiania i 1871.²

Det var altså sparsomt med informasjon og en slags ensomhet som knyttet seg til historien om min oldemor. En viss informasjon gir nevnte bilde som er tatt få år etter at fotografiet ble oppfunnet. Svend Andersen holder omsorgsfullt rundt Caroline, men muligens også for å sørge for at hun står rolig under den lange ekspone-ringstiden. Kraftig forstørrelse av bildet viser at urkjeden til Svend er kolorert.³ Formodentlig har fotografen hatt erfaring med kolorering av daguerreotypier, forløperen for fotografiet.

Det undret meg hvem Svend Andersen kunne være. Navn og alder, *53 Aar og 5 Maaneder*, står sirlig skrevet på baksiden av fotografiet

Fotnoter:

1. Oslo domkirke.
2. Ministerialbok Kristiania 1871.
3. Utført av konserveringstjenesten ved Nasjonalbiblioteket.

sammen med Carolines navn og alder, 8 Aar og 10 Maaneder. Jeg fant ham igjen, innskrevet som fadder ved Carolines dåp.⁴

På hvilken måte hadde de som skulle bli fosterforeldre i Kristiania fått kjennskap til Caroline? I folketellingen⁵ står det at fostermoren Bergithe (Birgitte) Jacobsdatter var født i Porsgrunn i 1818. Carolines opprinnelige foreldre giftet seg i Skien 21. mai 1851.⁶ Her står det at Carolines mor, Caroline Kirstine Johnsdatter (1828-1859)

også var født i Porsgrunn. Det var nærliggende å håpe på at det kunne være en forbindelse her. Ved å oppspore Birgitte i kirkebøker og folketellinger fra Porsgrunn viste det seg at Svend Andersen og Birgitte Jacobsdatter var halv-søsken.⁷ De var begge barn av Rønnav Svendsdatter som var ugift mor. Da Svend var 14 år og Birgitte 7 år bodde de sammen med moren Rønnav som losjerende hos en annen familie i Østre Porsgrunn.⁸

Fotnoter:

4. Ministerialbok Skien 1855

6. Ministerialbok Skien 1851

8. Folketelling for Porsgrunn 1825

5. Folketellingen 1875

7. Ministerialbok Porsgrunn 1811 og 1818

Karoline Kirstines mor, Karen Kirstine Tollevsdatter (1791-1862), ble enke da Carolines far, John Abrahamsen, døde i 1830.⁹ Litt senere giftet hun seg på nytt med Svend Andersen som da hadde rukket å bli 22 år gammel. Han var derfor i fars sted for barnet Caroline Kirstine under hele hennes oppvekst. Karen Kirstine og Svend bosatte seg i Skien hvor Svend ble tollrorskar (røyert). Hans oppgave var å ro tolleren ut til skipene som anløp Skiensfjorden. Ekteparet fikk en sønn, Rasmus Joachim, som døde 3 ½ år gammel.¹⁰ 2 ½ år før bildet av Caroline og Svend ble tatt, døde mormoren Karen Kirstine.¹¹

Husjomfruen Lina Olsen bodde også i hjemmet deres ved Sandviken under fjellet ved Skiensfjorden, like ved Rådhuset. Svend eide også nabohuset som ble bebodd av en enke med fire barn.¹² Han døde i 1870. Var det da Caroline flyttet til Kristiania? Jeg ser henne på båt eller kanskje hest og vogn på veien til Kristiania med en liten oppakning. For jernbanestrekningen Drammen – Skien ble først bygget ti år senere. Hadde Caroline følge på sin ferd inn til hovedstaden, som var en av de raskest voksende byene i Europa? Vi vet ikke dette. Men fotografiet av seg selv og Svend Andersen har hun med seg og hun tar godt vare på det.

Hva med Carolines opprinnelige foreldre? De må hentes frem i tomrommet utenfor bildet. Da kan vi skimte Caroline få år tidligere i en ung familie med eldstebroren Jonny Petrus, babyen Olavus,¹³ moren og muligens faren, Olavus Pedersen Valebø, også til stede i en fristund fra yrket som sjømann. De levde sitt dagligliv i forventningen mot en felles fremtid som ikke skulle bli dem til del. Fellesskapet opphørte med Olavus' død et halvt år gammel og morens død

kort tid etter i 1859.¹⁴ Jonny Petrus fikk et nytt hjem hos farmoren Nicolea Larsdatter,¹⁵ mens Caroline bodde hos mormoren og Svend Andersen.

Da bildet ble tatt var mormoren, Karen Kirstine, allerede død. Og vi var blitt fortalt at faren også var død.¹⁶ Men jeg kunne ikke slå meg helt til ro med denne siste opplysningen siden jeg ikke fant navnet hans nevnt i kirkeboken under begravelser i samme tidsrom. Han hadde jo sitt arbeid på seilskuter og turene kunne vare i flere måneder av gangen. Dette kunne være en naturlig grunn til at han ikke kunne bære ansvaret for to barn alene. Og, ganske riktig, denne teorien viste seg å stemme. Olavus Pedersen, med yrket stuert, døde først i 1885 i Gjerpen.¹⁷

I folketellingen for 1875 er det notert at Jonny Petrus, sønnesønn til Nicolea Larsdatter, var på vei til Amerika. Farmoren Nicolea ble riktig gammel etter datidens forhold. Hun flyttet etter hvert hjem til sønnen Søren Pedersen med hustru Henriette Karoline og deres barn Karette, Mannasse, Peder, Tomas, Bernhard, Hans og Karl.¹⁸ Søren var tollrorskar og familien hadde flyttet til Brevik.

Da Nicolea døde 87 år gammel¹⁹ var Caroline gravid med sitt første barn og spørsmålet melder seg: hadde Caroline noen kontakt med sin opprinnelige familie slik at dette budskapet om farmorens død nådde henne? Vi har mange brev etter Caroline og jeg bestemte meg derfor for å saumfare dem i håpet om å fravriste henne informasjon i tilknytning til hennes opprinnelse i Skien, både på og mellom linjene.

Caroline giftet seg med Lars E. Herseth som

Fotnoter:

9. Ministerialbok Porsgrunn 1830

11. Ministerialbok Skien 1862

13. Ministerialbok Skien 1851 og 1858

15. Folketellingen 1865

17. Ministerialbok Gjerpen 1885

19. Ministerialbok Brevik 1887

10. Ministerialbok Skien 1834

12. Folketellingen 1865

14. Ministerialbok Skien 1858 og 1859

16. Ministerialbok Skien 1862

18. Folketellingen 1885. Karl ble født 1887

Familien Herseth

Fra venstre: Kristian, Martha, Lars, Maja, Kristiane, Caroline, Bibi, Erik

drev vin og spirituosa-forretningen Gabriellii ved Jernbanetorget i Kristiania. De bodde på Nordstrand og Ljan i Østre Aker²⁰ og fikk etter hvert barna Birgitte (Bibi), Martha, Erik og Kristian. Caroline ble bedt om å overta babyen Maria (Maja) til en venninne som var i ferd med å dø og måtte etterlate seg seks barn. Ektemannen var skipsfører og mesteparten av tiden til sjøs. Dette minnet om Carolines egen skjebne og hun og Lars tok til seg både Maja og søsteren Kristiane på tre år.

Carolines brev skildrer en sammensveiset familie som var ekte interessert i hverandres

ve og vel. Barna får tidlig muligheten til å bli selvstendige. 16 og 17 år gamle er Martha og Bibi gjester om bord på en lastebåt i Middelhavet.

Skipperen var en venn av Lars, og reisen startet i Genova. Båten skulle også til London²¹ og dermed kom opplysningen som en slektsgransker leter etter: Caroline nevner at hun har en kusine, Sigrida Bugge, som bor i London, og hun oppfordrer døtrene til å besøke henne og oppgir nøyaktig adresse i brevet. *Gud alene ved om I kommer der oftere, og hun skal jo være saa gjæstfri*, skriver Caroline.

Fotnoter:

20. I dag i Oslo syd

21. Ifølge Bibi hadde båten med seg vaktler som skulle leveres og brukes i bryllupsmåltidet til prins Gustav Adolf (senere kong Gustav VI Adolf av Sverige) og prinsesse Margaret av Connaught i London.

Året etter, i 1906, var datteren Bibi klar for klaverstudier ved Scharwenka-akademiet i Berlin. Hun ankom Berlin alene med toget og en kusk kjørte henne fra jernbanestasjonen og til pensjonatet. Tyskkunnskapene hennes strakk ikke helt til fordi kusken var for full til å snakke rent. Men frem kom de. Pensjonatvertinnen sa at hun verken måtte gråte eller lengte.

Bibi installerte seg i værelset og pakket ut. Fotografiet av familien fikk plass over pianoet i tillegg til bildet av den nye kongefamilien og det norske flagget. Så satte lengselen etter hjemmet inn for fullt. Hun ønsket å pakke alt ned igjen men begynte isteden å lese i boken Betlehemsstjernen som hun hadde fått med hjemmefra. Så spiste hun middag sammen med de andre pensjonærene. Og med en god natts søvn var lengselen forbi og Bibi kunne kaste seg ut i alt det spennende som Berlin hadde å by på.

Hjemme i Norge støttet familien opp om utdannelsen til Bibi. Hun hadde tatt klavertimer hos Agathe Backer Grøndahl som formante henne om at det måtte bli mange år til Bibi skulle gifte seg fordi hun bare burde leve for musikken. Caroline motsier ikke dette men tillegger at livet får gå etter skjebnens styrelse og hvis Bibi skulle finne den rette så ville det være to tunge valg å veie opp mot hverandre, musikken eller ekteskapet.

Men Caroline var overbevist om at Bibi levde sin lykkeligste tid akkurat nå. *Du kan stævne frem, overvinde Vanskeligheder, intet hindrer Dig. Naar man blir forlovet derimod er der saamange Hensyn at tage, man er ikke sig selv alene, den andens Vilje maa tages med, man er saa at sige temmelig bunden, det er forbi med det herlige frie Liv og med Maalet man leved for, og søgte at naa. Og for egen del legger hun til: Ak, for en deilig Tid, Bibi min, ung, kjæk, fri, uden Sorger med rige Evner stevne fremad i Livet, ak ja saadan fölte jeg det i Din Alder og*

stundet og længtet du ... . Til å være skrevet for mer enn 100 år siden fremstår Caroline som moderne og ubundet av datidens konvensjoner. For henne var lærdom *ens største Rigdom*.

Var det andre slektninger fra barndommen som Caroline hadde kontakt med? De nærmeste omgangsvennene til Caroline og Lars ble omtalt som Dr. Amundsen og Karethe. Først da jeg hadde kommet halvveis i lesningen av Carolines brev, ble jeg klar over at navnet Karethe hadde jeg fått treff på i slektsdatabasen MyHeritage. Og, ganske riktig, Karethe Spone Amundsen var Carolines kusine på farssiden. Det var i Karethes barndomshjem farmoren Nicolea hadde bodd. Foreldrene til Karethe flyttet etter hvert til Kristiania i nærheten av datteren Karethe med familie. I 1910 var faren, Søren Pedersen, blitt enkemann og bodde sammen med den yngste sønnen Karl som brukte etternavnet Valebø.²²

Caroline var besluttsom. Da hun ikke var fornøyd med skoleprestasjonene til to av barna, averterte hun etter en student som kunne bo hos dem gratis, inkludert frokost og aftens, mot å hjelpe guttene med leksene halvannen time hver etter skoletid. Dette viste seg å være en suksess og Caroline fikk ros av mannen Lars for denne gode ideen. Caroline skriver: *jeg vil bare inderlig Ønske at det Gode maa vise sig at være varig, jeg synes at alting i denne Verden er af saa kort Varighed, især det som er godt og glædeligt*. Her skinner erfaringen fra barneårene hennes igjennom.

I det siste brevet fra Carolines hånd skjønner vi at hun er ganske syk. Hun skriver: *du kan tro jeg föler mig glad i dag, for jeg föler at jeg er bedre, haaber det blir alvor af det*. Men få måneder etter dør Caroline, 61 år gammel og året er 1917.

Anvendelsen av databehandling i slektsgranskning har ført til at vi kan finne ut mer om

---

Fotnoter:

22. Folketellingen 1910

Carolines slekt bakover i tiden enn det hun selv hadde mulighet for å tilegne seg. Det er en spennende utfordring som man ikke kan la ligge uprøvd. Vi kan starte med farmoren til Caroline og Karethe, Nicolea Larsdatter (1800 – 1887). Hun var yngst i en stor søskenflokk, datter av sagmester Lars Nielsen (1751 – 1831) og Boel (Bodil) Erichsdatter Bert (1759 – 1832), og familien bodde i Gjelde gate i Skien.²³ 25 år gammel giftet hun seg med sjømannen Peder Olsen Valebø (1796 – 1852). Den førstefødte av syv barn var Olavus Pedersen (1826–1885), far til Caroline. Våren 1841 flyttet familien til Søndre Brekkejordet.²⁴ Som enke er det oppgitt at hun var snorlegger.²⁵ Døtrene Boel Rebbi og Nikolea, begge med mann og barn, utvandret til Amerika samtidig.²⁶

Bodil, mor til Nicolea, var datter av håndverksmester og skomaker Erich Nilsen Bert (ca. 1728 –1764) og Elen Maria Jacobsdatter (1724–1800), bosatt i Skien. Elen Marias foreldre var Jacob Wetlesen (1671–1740) og Berte Jensdatter (1690–1752).

Lars Nielsen, Nicoleas far, var sønn av Niels Larsen og Wivica Hansdatter (1732–1810). Navnet Wivica ble også skrevet Vivice, Wifvecke, Wiviche og Wi.che. Vi finner henne som enke i Qverndalsstredet der hun livnærer seg ved bakeri. Det gjør også tre ugifte søstre i nabohuset.²⁷ Derfor er det nærliggende å tro at Wivica og disse søstrene jobbet i samme virksomhet.

Caroline og Karethes farfar, Peder Olsen Valebø, var født på Åsebakken ved gården Borgestad i Gjerpen.²⁸ Han var sønn av Ole Sørensen Valebø (1756 – 1808) og Maria. Maria omtales både som Christensdatter og Andersdatter. Følger vi sporet fra Maria Christensdatter og bakover, kommer vi tilbake

til Anders Skjelbred (1584 – 1665). Men det gjenstår å verifisere dette.

Ole Sørensen var fra Brenne i Valebø og var leietjener og dagarbeider. Han var sønn av Søren Sivertsen Brenne (1722 – 1763) og Gunhild Olsdatter (1730 – 1763). Farfar til Søren Sivertsen Brenne var Ole Svendsen Rull (1630 – 1698) og farmor Birte Jacobsdatter Brenne (1640 – 1698). Morfar til Søren Sivertsen Brenne var Ole Stokkan (1630–1692) og mormor Anne Iversdatter (født 1637).

Mor til Caroline, Karoline Kirstine Johnsdatter (1828 –1859) vokste som nevnt opp sammen med moren Karen Kirstine Tollefsdatter (1791–1862) og stefaren Svend Andersen. Karen Kirstine var eneste barn til Tollef Rasmussen (1734 –1812) og Karen Olsdatter (1754–1834). Karoline Kirstines far, John Abrahamsen Skauen (1778–1830) døde da hun var to år gammel.

En søster av Karoline Kirstine var Anne Carine (f. 1810) som ble gift med Halvor Wenstøb (1785-1854). Barna deres fikk særpregete navn: Abraham Halvor Colonna, Sigrida Secunda Desideria, Olaf Joachin Dexterius, Johanne Velosita Margaritha og Thor Christian Johan Petrus (kalt Jonny).²⁹ Sigrida var kusinen som senere ble bosatt i London.

Caroline hadde også kontakt med fetteren Jonny, sjømann og lenge ungar, som besøkte henne og familien med sin unge kone Amalie. Og vi skjønner av Carolines bemerkning at aldersforskjellen virket enda større enn den var.

Halvor Wenstøb, mekaniker og senere underfogd, var politisk aktiv og nevnes i forbindelse med stortingsvalget i 1844. Han var støttespiller til Bøyesen som ble det selvstendige

Fotnoter:

23. *Folketellingen 1801*

25. *Folketellingen 1865*

27. *Folketellingen 1801*

29. *Fra ministerialbøker for Østre Porsgrunn, 1835, 1838, 1841, 1845, 1847*

24. *Innflyttede til Gjerpen Præstegjeld 1815 - 1857*

26. *Ministerialbok Skien 1864*

28. *Opplysninger fra Gamle Gjerpen*

Porsgrunns første stortingsrepresentant.³⁰

Foreldrene til John Abrahamsen Skauen var Abraham Johnsen Vefall/Skaugen (f. 1741) og Alaug Larsdatter (1747–1817). Abrahams foreldre var Jon Nielsen Vefald (1695–1773) og Marichen Halvorsdatter (f. 1709?). Følger vi Marichen Halvorsdatters slekt bakover kommer vi til Tolf Carlsen Romnes (1623–1687) og Marichen Berntsdatter (f. 1616) fra Drangedal. Det er en mengde treff på Marichen Berntsdatter i MyHeritage. Så etterslekten er stor.

Følger vi Jon Nielsen Vefalds slekt bakover finner vi på morssiden Jørgen Torbjørnsen (1630–1667) og Taran Knudsdatter Voje (1637

–1709). Jon Nielsen Vefalds far het Niels Pedersen Svenum (1670–1726) og Karen Steinarsdatter (1685–1726) med foreldre Steinar Aslaksen Aakre (1651–1720) og Anne Jørgensdatter (1660–1693).

Tidligere, når jeg så på bildet av Caroline og Svend Andersen syntes jeg alltid det var noe ensomt ved det. Slik er det ikke lenger. Når jeg nå kaster et blikk på bildet, utvider det seg i kantene og et vell av mennesker kommer til syne – fra Skien, Solum, Gjerpen, Porsgrunn, Eidanger, Bamble, Holla, Valebø, Drangedal og andre steder. Alle hadde sin plass å fylle og det er alltid plass for en ny begynnelse.

Fotnoter:

30. Av: *Schrumpf, Ellen: Byen ved elva. Porsgrunn 2006*

Postkort - Ibsenparken i Skien rundt 1900

Maria Lukretia von Boeselager

Fruen til Hualen

Av Jørn Erik Øvald

Del 1: Om tollere og en tysk adelsdame i Eidanger

Som barn fikk jeg ofte høre om familiens stammor, en tysk adelsdame som hadde blitt utstøtt av familien, flyttet til Norge og slått seg ned på Hualen. Hun ble omtalt som prinsessen, adelsfruen og med lignende titler som alle pirret fantasien i en liten guttekropp. Tenk å nedstamme fra noe slikt!

Etter hvert fant jeg dokumentasjon om henne, adelsdamen med det velklingende navnet Maria Lucretia von Böschlager, gift med tolleren Peder Jacobsen fra Bamble. Navn som dukket opp ved slike beretninger var gjerne Eidanger Bad, Prestegården, Øvald (naturlig nok) og Nils og Johanne.

Men hvordan treffer en tysk adelsdame en tollere fra Grenland og hvorfor flytter hun til Heistad? Og hvem var hun, hvor i Tyskland kom hun fra? Dette var det ingen som kunne fortelle, og ingen av kildene verken den gang eller nå ga noen pekepinn om hennes tyske bakgrunn, bortsett fra at hun var «forstøtt» av sin tyske familie.

Rundt 1650, da Maria Lukretia kom til Norge, ble tollboden i Grenland flyttet fra Skien til Porsgrunn. Tollen var en av kongens viktigste inntekter. Nye tollsatser og flere andre forhold, bl.a. økt trelasthandel, var årsakene til dette. Før og under 30-årskrigen, som tok slutt i 1648, hadde behovet for trelast økt dramatisk – og tollinntektene økte i takt med dette.

Å være tollere på denne tiden var en gunstig stilling med forholdsvis høy inntekt. En av

tollerne i Langesund tolldistrikt, Peder Jacobsen, var altså gift med Maria Lucretia von Böschlager. Maria regnes som stammor til en lang rekke familier i Grenland i tillegg til min egen. Slektene hennes spredte seg vidt ut, og ikke bare i Grenland. I tillegg er det mange som ganske sikkert ikke vet at de nedstammer fra denne damen, som var «av høi Ekstraktion».

Det finnes som nevnt mange kilder som forteller om Maria Lukretia. På «Eidangerslekt» sine hjemmesider på nettet (omtalt i PD 6. mai 2013) er det mye å finne om henne, likeledes i flere

*Våpenskjold
familien von Boeselager*

Gut Honeburg, (Rittergut Honeburg). Her ble Maria Lukretia von Boeselager født.

eldre kilder og i avisartikler. Men først nå er vi i stand til å nøste i hennes liv før hun kom til Norge. Vi vet – fra tyske kilder - hvor hun vokste opp og hvem hun var gift med før hun møtte Peder midt i livet.

Hvorfor først nå? Rett og slett fordi Maria Lucretia von Böschlager het Maria Lukretia von Boeselager. Skrivemåte var visst ikke særlig vektlagt for 400 år siden. Så navnet hennes har i norske kilder vært skrevet på flere ulike måter, bortsett fra den riktige.

Hun var født i 1609 i Honeburg i nærheten av Osnabrück i Niedersachsen i Tyskland, ikke langt fra Hannover. Hun var yngste datter av Wolfgang von Boeselager og Anna von Kerssenbrock, og vokste opp i adelige omgivelser i «Rittergut Honeburg» (ridderstet Honeburg). (Mer om disse familiene i del 2).

Til Grenland kom hun som nevnt rundt 1650 eller litt senere. Før dette bodde hun i København, som enke etter sin første mann, Sebastian Heussler. (Mer om ham i del 2).

Hvordan hun og Peder møtte hverandre vet vi ikke. Om Maria var i Norge og traff Peder, eller Peder var i København og traff Maria Lukretia er altså ukjent. Men hennes første mann, Sebastian Heussler var major i hæren til Christian IV, og tilbrakte mye tid i Norge, riktignok lenge før 1650.

Maria Lukretia og Peder hadde god økonomi. De eide også gårdene Aas, Øvald og Flogstad, og en av døtrene til Maria Lukretia ble gift med Jon (Johannes) Lauritson Theiste, prest i Eidanger kirke fra 1643 til 1670.

De var også gavmilde, og forærte bl. annet to lysestaker i sølv til Eidanger kirke. Kanskje sølvet kom fra Kongsberg, hvor kong Christian IV med stor entusiasme opprettet sitt gruveselskap i 1624.

I alle fall, omtrent hundre år senere, skrev en ikke helt ukjent forfatter og boksamler følgende om disse lysestakene:

«Opskriften paa Lysestagene i Eidanger kirke: Petter Jacobsen konst: Majest. Zolbedienter uber Langesund Zoller, residerende auf Hualen, mit sein Haus-Frau Maria Lucretia Von Bøslager, verehren diesen par Løchters zu Eidanger Kirke Anno 1660. G.G.R.V.D.

D.S.D.H.NR.O.M.»

(Carl Deichman, bosatt og også begravet i Porsgrunn)

Alle kilder oppgir toller Peder Jacobsen som far til Maria Lukretias datter som giftet seg med presten Theiste. Dette er neppe riktig. Maria var gift med Sebastian Heussler i 10 år (1637-1647) og kom til Norge som enke omtrent ti år etter dette igjen. Hennes datter er født rundt 1630. Da var Maria fortsatt ugift og bodde i Tyskland.

Det er betegnende at historikeren Inga Friis (født 1840) omtaler prestefruen som «hennes datter» (altså Maria Lukretias) og ikke «deres datter» (Peders og Maria Lukretias).

Så når det skrives at Maria Lukretia ble forstøtt av familien i Tyskland, så er det rimelig å anta at et barn født utenfor ekteskap – som mye kan tyde på - ikke var spesielt populært hos familien von Boeselager. Stort bedre ble det vel heller ikke av det faktum at barnefaren, Sebastian Heussler, var 28 år eldre enn Maria Lukretia. Hennes svoger, Mathias von Buchwald, gift med søsteren Heilwig (født i 1606) skriver til Marias far i forargelse over ikke engang å ha hørt om bryllupet: «er ist schir ein alter Mann».

Så Maria Lukretia forlater Honeburg og sin familie og reiser med Sebastian (og ett eller flere barn) til København, siden Sebastian er major i den dansk-norske hær.

Hennes eldste datter ble altså gift med presten Theiste, og fikk senere datteren Sophie. Sistnevnte fikk gården Øvald i faddergave av sin tyske bestemor, og så følger slekters gang.

Det vil føre for langt å gjengi generasjonene etter Maria von Boeselager. Men noen er verdt å trekke fram. Den gården Sophie fikk i faddergave, lå der hvor Eidanger bad senere ble oppført. Men det var gjester på stedet lenge før Eidanger Bad så dagens lys.

Midt på 1800-tallet tok Nils og Johanne Øvald imot Porsgrunnsfolk på søndagstur, og det er beskrevet bl.a slik:

«Naar Mai kom med sine Solskinsdage og vakre lyse Sommeraftener, naar Birkeløvet begyndte at sprætte og Markerne at grønnes og Blaaveisen og Hvidveisen stod i tætte Klynger langs Skovkanten, da begyndte ogsaa folk at længes efter at tage Smaature til Eidanger - det vakre naturskjønne Eidanger!»

Før jernbanens tid var det å «spadsere de lange ensformige Myrer med fuld Oppakning af Kurve, Poser, Spand og deslige ... Medens Solen sendte sine brændende Straaler ned og gjorde sit til, at de Spadserende vare næsten

overgivet af Hæde og Træthed, naar de omsider naade Skoven ved Valler.»

Så gikk turen videre, opp mot kirken og deretter ned Prestealleen – hvor det etter sagnet var en av prestene i Eidanger kirke som plantet et tre for hver av sine døtre.

Målet var altså Øvald, hvor Nils og Johanne tok imot. Der var ansvaret fordelt – Nils var på fjorden og dro hvitting, mens Johanne hadde ansvar for kaffen. Med medbrakte kaker – og sikkert en dram eller to, ble det mange lystige måltider. Lite ante Johanne og Nils at det senere skulle bli bygget en bade- og kuranstalt på tomten – Eidanger Bad. Det var for øvrig Johanne som var «adelig», stammer i 6. ledd fra Maria Lukretia. Nils var fra Bamble, født i 1812.

Nils og Johanne Øvald

Eidanger bad

Hvorfor de tok imot gjester vet vi ikke. De var bønder og fiskere, Nils tilbrakte nok mye tid på fjorden. Når vi ser hva slags fangster som fortsatt i dag kan tas på brygga mellom Olavsberget og Kattøya, så var det vel rikelig med fisk. Om vinteren var han trolig på isen, noe som heller ikke er en glemt aktivitet.

Eidanger Bad ble reist i 1893 og drev sin virksomhet noen få hektiske år rundt forrige hundreårsskifte, før det brant i 1908. I dag heter eiendommen Nystrandveien 184, og huser blant annet Norpost.

Men tilbake til landturene:

«I Dagens løb kunde der ankomme det ene Selskab efter det andet til Øvald - især naar det led lidt længer hen paa Sommeren. Man kunde ofte træffe Bekjendte der, og man slog sig da sammen forat have det rigtig hyggeligt og tilbringe Aftenen isammen. Hvor har man ikke frydet sig, naar man sad rundt Aftensbordet og spiste den deilige afkogte Hvitting, med ny-

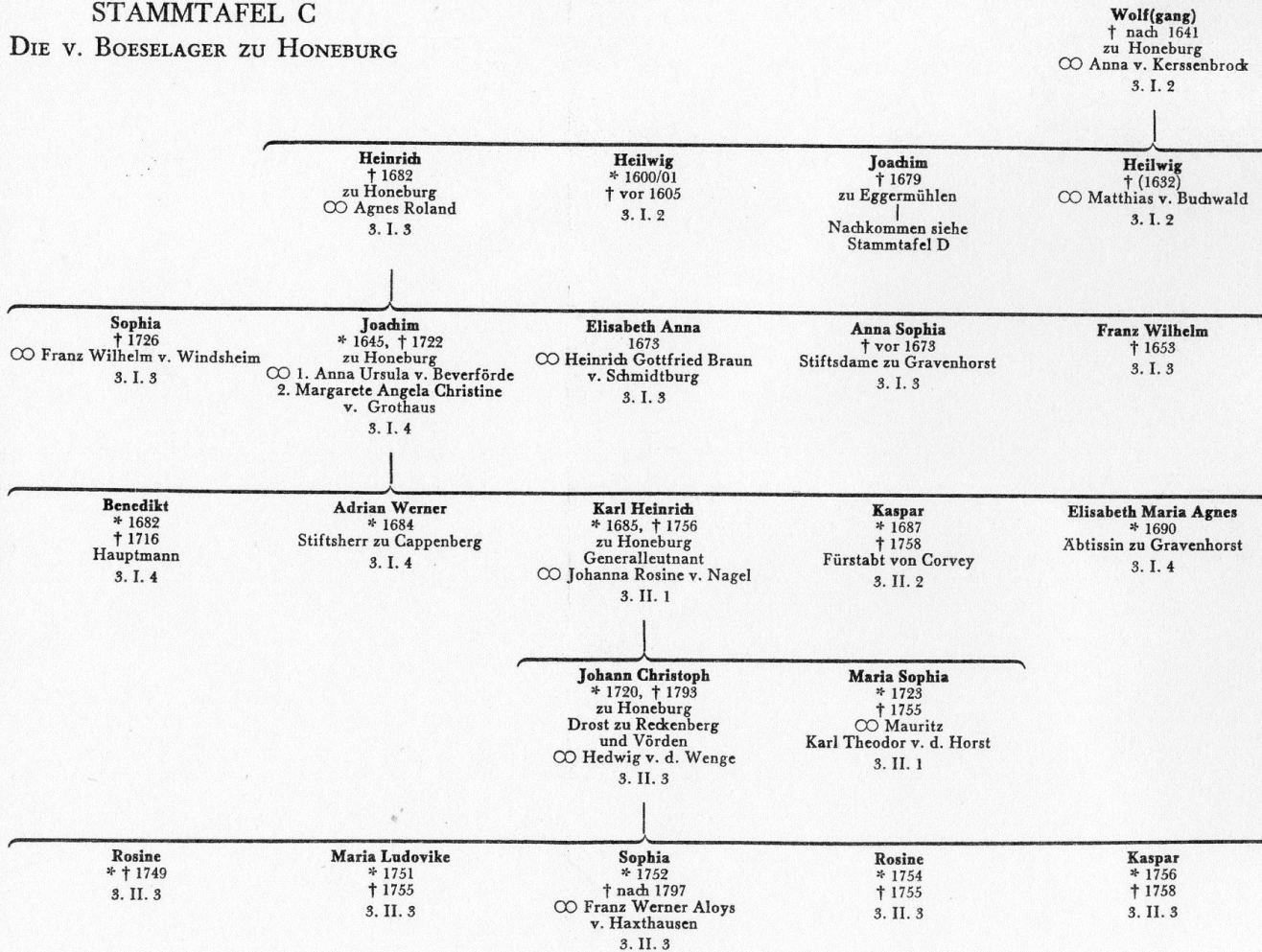
groede Poteter og Persillesmør til? Ingen kunde vel koge og servere Fisken mer, delikat end Johanne Øvald og endnu hører man ofte ældre Folk her i Byen sige: «Saa deilig afkogt Fisk som vi fik ude paa Øvald faar vi sjelden nu!»

Nils og Johanne Øvald ble gift i 1840, og drev sin lille serveringsvirksomhet i mange år. I 1872 ble tusenårsfesten for Norges samling feiret på Øvald. Det var både taler og diktopplesning, og for anledningen var hvittingen byttet ut med rømmegrøt.

Historikeren Inga Friis skrev etterpå i «Grenmar»:

«... var Johanne ivrig optaget i Bryggerhuset med at koge vor nationale Ret, «Rømmegrøden» efter alle Kunstens regler; denne skulde serveres til Aften. Man syntes rømmegrød passede saa godt til denne Dags Aftenmåltid; tillige var den hurtig at få istand, da Johanne besørget alt sammen vedrørende Grøden. De fleste af Festens Deltagere boede

STAMMTAFEL C
DIE V. BOESELAGER ZU HONEBURG

Slektstavle fra boka «Die Familie von Boeselager» av Friedrich von Klocke.

den Sommer paa de forskjellige Gaarde i Eidanger for at nyde baade Landluft og Søluff, og man fant det derfor besværligt at faa, hvad der tiltrængtes til et Aftensbord, ud fra Porsgrund. Saa bestemte man sig for Flødegrød som jeg tænker smagte alle godt. Og at den baade var fed og dilig må man forudsætte, da Johanne hadde Ordre til ikke at spare på Fløden.»

Som nevnt innledningsvis, Maria Lukretias slekt er i dag spredt for alle vinde. Selv ble hun gravlagt ved inngangspartiet til Eidanger kirke. Denne graven er selvsagt for lengst borte. Også lysesakene, som er omtalt over, er forsvunnet. Så – med unntak av en smule blått blod i mange familier med røtter til Eidanger – er det av adelsdamen Maria Lukretia von Boeselager bare historiene tilbake.

Anna Salome
† 1639
∞ Johann Barchstedt
3. I. 2

Maria Lukreja
† nach 1647
∞ Sebastian Heußler
3. I. 2

Eitel
† 1653
3. I. 3

Lukretia Agnes
1673/91
Stiftsdame zu Gravenhorst
3. I. 3

Anna Sybille
* 1654
† 1728
Äbtissin zu Malgarten
3. I. 3

Joachim Philipp
* 1691
Rittmeister
3. I. 4

Margarete Elisabeth
* 1692
† 1743
Klosterfrau zu Malgarten
3. I. 4

Ludwig
* 1694
† 1763
Prior zu Varlar
3. I. 4

Franz Karl
* 1758
† 1773
3. II. 3

Maria
* 1759
† 1761
3. II. 3

Philipp
* 1762
† 1783
3. II. 3

Therese
* 1764
† 1814
Erbin von Honeburg
∞ Florenz Konrad
Ostman v. d. Leye
3. II. 4

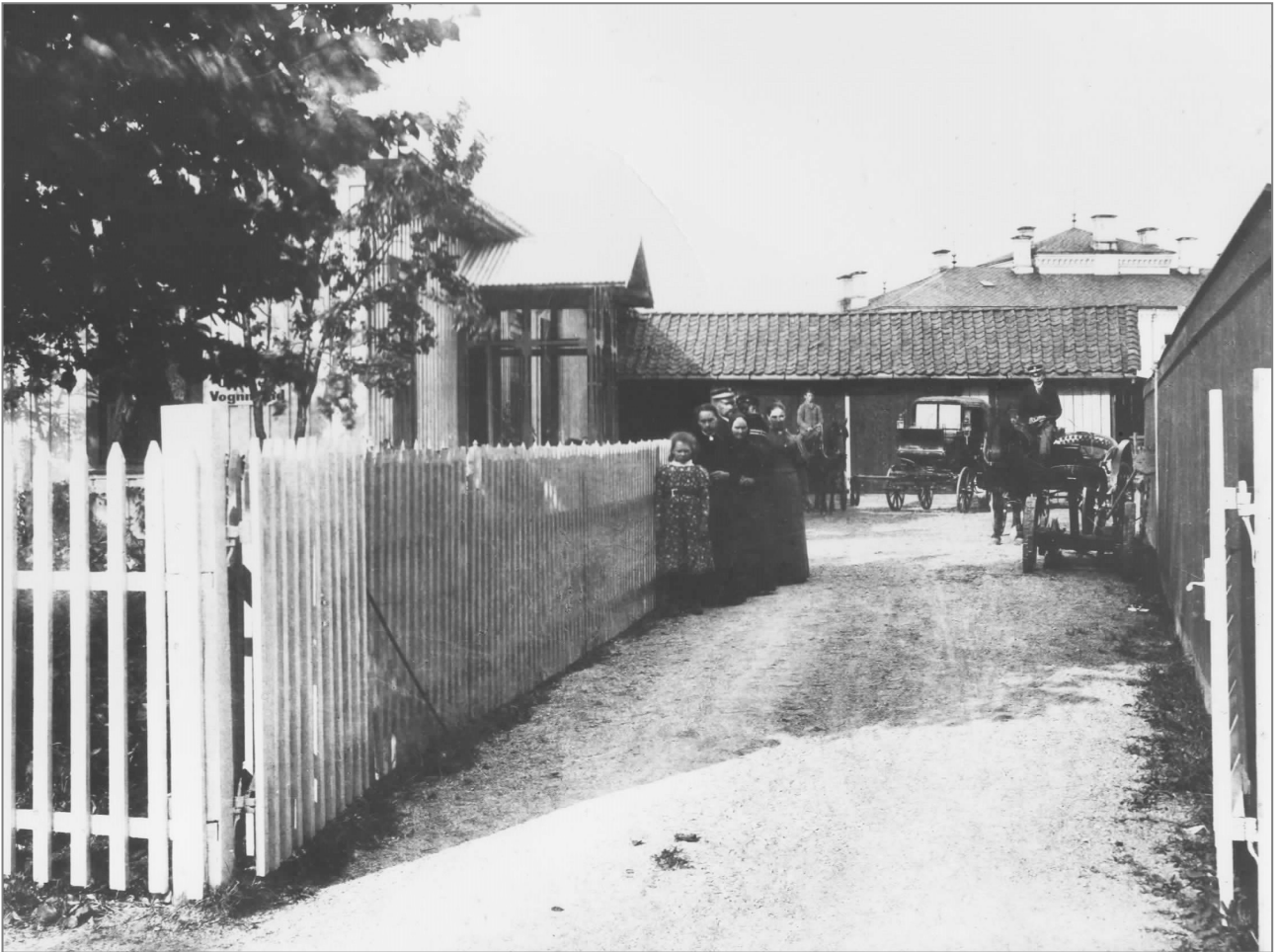
Rosine
* 1765
† 1790
∞ Klemens August Droste
zu Hülshoff
3. II. 3

Kilder:

- Ernst W. Lund: *Da folk valfartet til Øvald i Nystrand*, PD 26. mars 1977
- *Udflugter til Øvald v/Inga Friis, bl.a gjengitt i Porsgrunn Historielags årsskrift 1962-63*
- *Lidt fra gamle dage, Inga Friis (Grenmar ca. 1900)*
- *Friedrich von Klocke: Die Familie von Boeselager, Münster 1977*
- «*Fruen til Hualen*», *Maria Lucretia von Bäslager, Grenmar 6. nov 1926. (Henrik Haugstøl?)*
- Eidangerslekt.org

SAMTIDIGE BEGIVENHETER

- ⇒ 30-årskrigen 1618 – 1648
- ⇒ Kristian IV regjerer i Norge-Danmark
- ⇒ Det blir funnet sølv på Kongsberg
- ⇒ Vi får egen norsk hær
- ⇒ Norge mister Båhuslen
- ⇒ «Her skal byen ligge», Christian IV om Oslo sentrum

*Ole Olsens Vognmandsforretning I Skolegata 2. (Telegrafbygningen).
Nilia Josefine Øvald (gift med Ole Olsen) står lengst til høyre. Hun ble født på Øvald før Eidanger
bad ble bygget. På armen til sin far i matrosdress sitter Emil Øvald, senere kjøpmann i
Jernbanegata. Middelskolen synes godt i bakgrunnen.*

Del 2

Om en fektemester og en tysk adelsdame i Eidanger.

Maria Lukretia von Boeselager, som mange i Eidanger nedstammer fra, kom til Norge rundt 1650. I alle tidligere kilder er tolleren Peder Jacobsen omtalt som disse slektenes tilsvarende stamfar.

Det er han ikke!

Da Maria Lukretia kom til Eidanger, hadde hun med seg minst to nesten voksne døtre. Far til disse er hennes første mann, Sebastian Heussler.

Hvem var Maria Lukretia von Boeselager?

Hun var som nevnt i del 1 datter av Wolfgang (Wolf) von Boeselager og Anna von Kerssenbrock. Hun var yngst i en søskenflokk på 5, tre jenter og to gutter, og hadde det trolig ikke lett. Moren døde tidlig, vi vet ikke akkurat når, men Maria Lukretia ble – sammen med sin 2 år eldre søster – «satt bort» til sin tante Salome von Brockdorff. Dette skjedde trolig tidlig i tenårene. I 1618 brøt 30-årskrigen ut, og områdene i Schleswig-Holstein ble etterhvert en krigsskueplass.

30-årskrigen var en religionskrig, protestanter

mot katolikker. For sikkerhets skyld ble familien von Boeselager splittet- mor og døtre var protestanter, far og sønner katolikker!

Perioden 1625-1629 kalles «keiserkrigen». Navnet har den fått fordi den tyske keiser Ferdinand II sto mot kong Christian IV av Danmark-Norge. Det gikk svært mange sivile liv tapt, og herjingene var voldsomme. Dette ikke minst fordi den katolske keiserlige hær under ledelse av general Wallenstein var en ren leiehær, hvor soldatene (24 000 mann) fikk sin lønn i form av plyndring av områdene de erobret.

Under slike forhold vokste altså Maria Lukretia opp. Sammen med sin tante flyttet de to søstrene (eller flyktet) på slutten av 20-tallet til Lübeck. Her ble det etter hvert svært dyrt å bo, det påstås at byens befolkning økte med 50% i løpet av «keiserkrigen». Så de tre reiste i 1629 videre til Ratzeburg og i 1631 til Oldesloe, hele tiden i Schleswig-Holstein. I Oldesloe ble de boende, og da tante Salome døde i 1636 ble begge søstrene gift i løpet av kort tid, Maria Lukretia i 1637 med Sebastian Heussler.

Hva gjorde Sebastian Heussler under 30-årskrigen?

Han var leiesoldat.

Han ble født i Nürnberg i 1581 som sønn av boktrykker Leonhard Heussler. Som ung mann arbeidet han i farens firma som boktrykker. I 1603 begynte han for seg selv, samtidig som han utviklet økende interesse for fektning, og i 1607 endte hans karriere som boktrykker. Fra da av er Sebastian Heussler «Freifechter», dvs. en fekter som drev skole, og som ofte var kjennetegnet ved at han bar en fjær i hatten. Sebastian reiste Europa rundt, fram til begynnelsen på tretti-årskrigen som «Freifechter», men etter hvert som leiesoldat.

Hans interesse for og arbeid med fektning er etter hvert blitt så banebrytende at han utgir en bok om dette, «Neue Künstlich fechtbuch». Boken kommer ut første gang i 1615, og senere i flere opplag. Den tar for seg 43 leksjoner innenfor fektningens kunst.

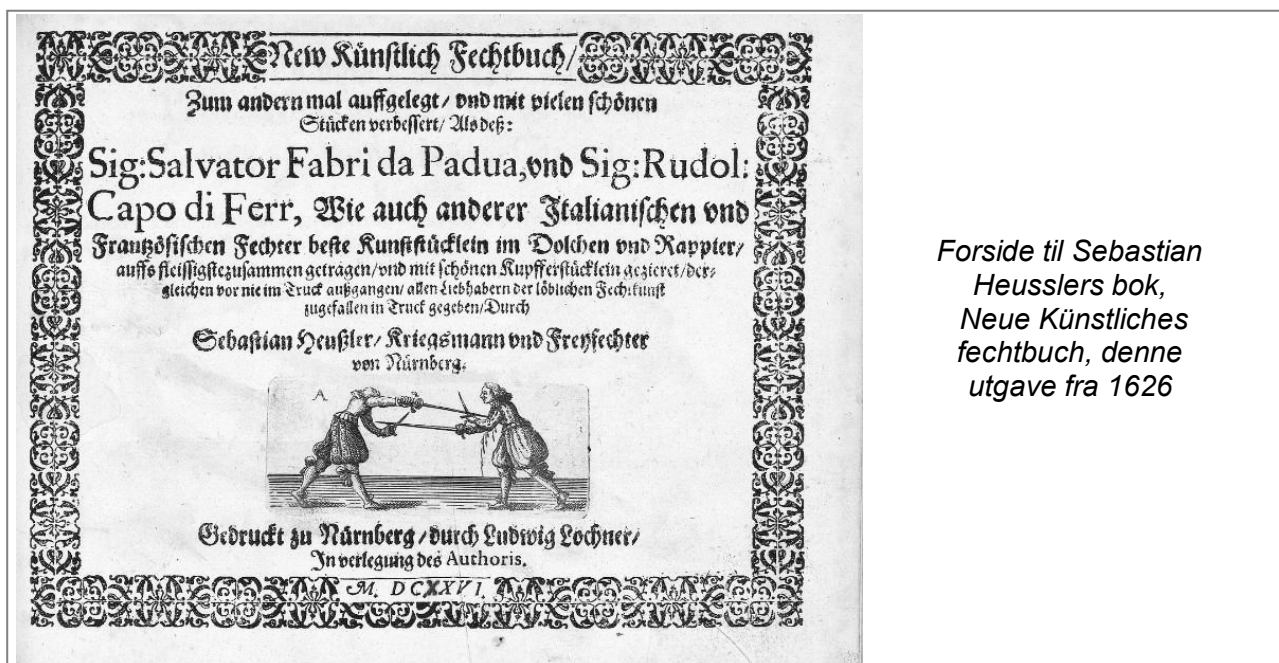

Han skrev også en bok om flagg og faner, fanerjunker var en ikke ubetydelig militær tittel og oppgave. Boka kalte han «Neu Künstlich Fahnenbüchlein»

Sebastians kunnskap er fortsatt tilgjengelig og i bruk. På Youtube ligger en liten videosnutt som beskriver hans teknikker: «Sebastian Heussler szabla technique». Ikke verst å havne på youtube etter nesten 400 år!

Vi vet ikke på hvilken side Sebastian Heussler sto i første del av 30-årskrigen. Det var leiesoldater på begge sider, og både offiserer og soldater kunne skifte side. Men fra 1626 var han i tjeneste hos danskekongen Kristian IV. Først som major i Joachim Hüneckens regiment, senere Baden-Durlachs regiment, før han i 1628 tiltrådte som major og kompanisjef på Bergenhus festning.

I 1628 ble den første faste norske hær opp-

Forside til Sebastian Heusslers bok, *Neue Künstliches fechtbuch*, denne utgave fra 1626

rettet. Da var det nødvendig med spisskompetanse fra erfarne befal og soldater. Han avløste Daniel von Bochwolt som regimentets første major, og oppnådde en lønn på 200 speciedaler pr. år. Hans kompani omfattet i teorien 325 mann, fra Nordhordland og Voss. I praksis viste det seg vanskelig å mønstre en slik hær, og det tok noen år før den var «operativ». Da var Sebastian tilbake i Danmark.

Han ble i Bergen i et drøyt år. Hvorfor han kom til Norge vet vi ikke, og om han noensinne var i Grenland vet vi heller ikke. Men han var offiser i hæren til Christian IV, kongen som besøkte Norge en rekke ganger. Christian IV var også på våre trakter. Han besøkte Skien så tidlig som i 1613, og også i 1635. Kanskje Sebastian var med og fortalte sin kone om de vakre Grenlandsfjorder?

Utdrag av stillingsinstruksen til Sebastian Heussler slik den er (ordrett) gjengitt i «Skrifter udgivne av Videnskabs-selskabet i Christiania 1905»:

«han skulde med sin Lieutenant en Gang maanedlig, undtagen i Sædetiden, med Allerstørste Flid sine udskevne Landfolk »munstre, exercere og afrette i Krigsbrug med deres Gevær ret at bruge, item at kunne holde Tog og Slagtordning, hver passe sin Stand, kjende Leed og Reed^ og at kunne rette sig efter Trommen og ikke med Drillen vænne dennem til at løbe, medens alene søge deres Fiende udi deres Slagtordning, og det paa de Steder, som samme Compagni beleiligst er at kunne møde, dog foruden Hug, Slag eller Strenghed, mens han med sine Underofficerer med god Beskeden og Lemfældighed med forne, udskevne Folk omgaaes.....»

Hvordan Maria Lukretia og Sebastian fant hverandre vet vi ikke. Vi vet at de giftet seg i Oldesloe i 1637, da var Sebastian innrullert i Christian Pentz' regiment. Da var minst ett av barna allerede født, kanskje flere. Vi vet at de flyttet til København etter dette, og også at de bodde en periode i den lille byen Kleve i Tyskland. Antakelig har de møtt hverandre i Schleswig Holstein en gang rundt 1630, han som offiser på dansk kongens side, og Maria Lukretia som ung (og trolig vakker) protestant med lyst på livet etter en strevsom oppvekst. Så når våre kilder sier at Maria Lukretia ble «forstøtt» av familien, kan det like gjerne være hun som forstøtte dem. Det skulle trolig et visst mot til å bære fram et barn utenfor ekteskap for deretter å gifte seg med barnefaren som var 28 år eldre!

Ingen i familien von Boeselager var bedt til

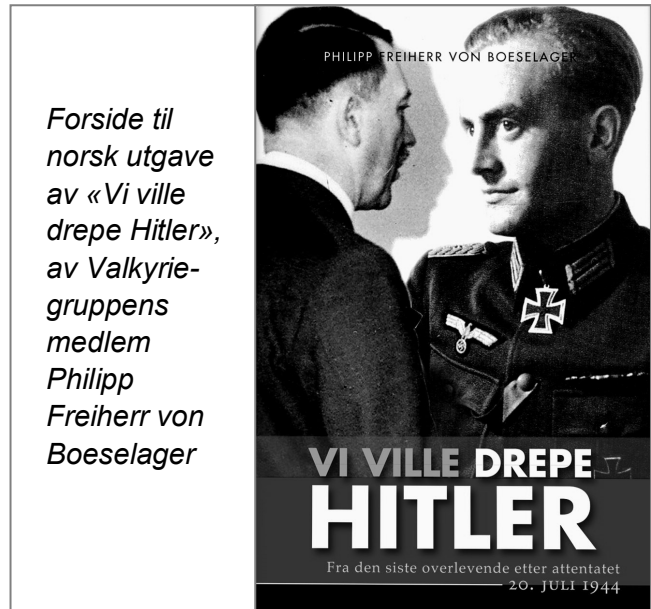
bryllupet. Men kontakten var ikke brutt, og så sent som i mai 1639, to år etter bryllupet, skriver Sebastian til sin svigerfar for å rettferdiggjøre seg (?): «Så har jeg tjent mine herrer vel, jeg har to ganger vært major og to ganger rittmester. Jeg har også ledet flere kompanier med fotsoldater og vært i tjeneste hos flere potentater, av hvilke jeg har fått kun ære og heder i etterkant» (min oversettelse).

Men von Boeselager var ikke spesielt opptatte av verken Maria eller Sebastian, og kildene til Marias tyske og danske tilværelse stopper med henne som enke i København i 1647. Om Sebastian Heussler sin familie vet vi lite, bortsett fra at far hans som nevnt var boktrykker. Om Maria Lukretia sin familie vet vi desto mer. Navnet Boeselager dukker første gang opp i en kunngjøring om landefred fra erkebiskop Dietrich von Magdeburg 12. april 1363. Henning von Boeselager regnes som slektens stamfar, han ble født rundt 1400.

På mor til Maria Lukretia sin side (von Kerssenbrock) kan vi følge slekta tilbake til ca. 1250, etter hvert under navnet Breide.

De mange slektsledd bakover i tid blir for omfattende å beskrive. Men en kuriositet vil jeg ta med i disse tider hvor minnene fra siste verdenskrig har vært i fokus. Et titalls medlemmer av familien von Boeselager deltok i 2. verdenskrig, naturlig nok på tysk side. Den mest kjente av disse er Philipp Freiherr von Boeselager. Som 26 år gammel kavallerioffiser var han med på operasjon Valkyrie, som hadde til hensikt å ta livet av Hitler. Han ble ikke arrestert, og levde til 2008 – som den lengstlevende deltaker i attentatforsøket. Han skrev senere boka «Vi ville drepe Hitler», forøvrig oversatt til norsk.

Peder Jacobsen, som førte Maria til Hvalen, var som nevnt ansatt som tollbetjent ved Langesundsfjordens tollsted. Han var tollbetjent med Brevik som arbeidssted fra 1655-1661. Hvordan han møtte Maria Lukretia kan vi bare spekulere i. Kanskje han besøkte København i forbindelse

Forside til norsk utgave av «Vi ville drepe Hitler», av Valkyrie-gruppens medlem Philipp Freiherr von Boeselager

med sin stilling, eller kanskje Maria hadde hørt om dette vakre området sør i Norge og på en eller annen måte – etter at hun ble enke - søkte lykken?

Uansett, det kreves både mot og besluttsomhet å reise til et for henne ukjent land, attpåtil med voksne barn. Og om hun kom i 1647, da beretningen om henne i tyske kilder tar slutt, eller om hun fortsatt var i København til hun giftet seg med Peder tidlig på 1650-tallet vet vi ikke.

Det vi vet er at hun ganske raskt hadde god økonomi - muligens med arv fra familien. Både gårdene Øvald, Flogstad og Aas var i hennes og Peders eie, og hennes barnebarn Sophie overtar etter hvert Øvald – en gård hun fikk i faddergave fra sin aristokratiske bestemor.

Kilder:

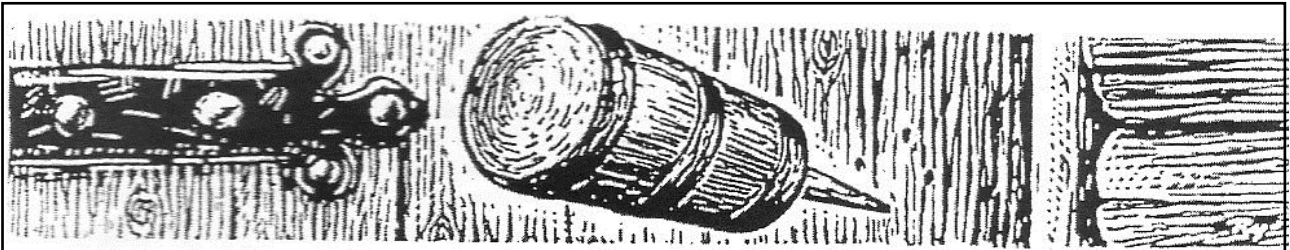
- Friedrich von Klocke: *Die Familie von Boeselager*, Münster 1977
- Osv. I. Melbye: *Tollere gjennom 300 år, 1563–1886*
- *Frankfurter Allgemeine* 01.05.2008
- «*Skrifter udgivne av Videnskabs-selskabet i Christiania 1905*» (archive.org) og (books.google.com)
- Meyer Freifechter Guild
- Lars Roar Langslet: *Christian IV, Cappelen 1997*
- Wadschier.dk

*Fra lagets arbeidsmøter.
Foto: Ivar Kokkersvold*

Budstikka nr. 2 - 2015

Styret i Grenland Ættehistorielag:

Kari Aabelvik, leder

Bjørn Bergan, nestleder

Sven Erik Langseid, kasserer

Audhild Dahl, sekretær

Kersti Sorter, arkivar

Gard Strøm, webmaster/pr.ansvarlig

Ragnar Halvorsen, styremedlem

varamedlemmer:

Elbjørg Bakke

Jarle Sethre

Kontaktinformasjon Grenland Ættehistorielag:

E-post: lagskontakt@grenlandslekt.no

Konto: 2610 20 83813

Nettside: www.grenlandsslekt.no

Besøk vår nettside for mer informasjon, slektsforum, kildemateriale, medlemsmøter m.v.

Medlemskontingent 2015

Enkeltmedlem:..... 200 kr.

Medlemmer, ektefeller/par:..... 250 kr.

Arbeidsmøter

Arbeidsmøtene blir holdt på vårt møterom i 2. etasje, hvor åpningstiden er kl. 17-20. Her kan vi sitte med våre PCer og jobbe med slekt hver for oss, sammen eller be om bistand. Styret har en vertordning/kontaktpersoner på møtene.

På de utvidede medlemsmøtene har vi orienteringer m.v. om ulike temaer i tiden kl.19-21.

Husk biblioteket stenger kl. 19, så kom i god tid før det.

Svenske og amerikanske kilder:

Laget har abonnement hos noen svenske og amerikanske nettsteder (betalingstjenester) med kirkebøker, folketellinger m.v., og på arbeidsmøtene er vi behjelpelig med oppslag her så langt tida strekker til.

Husk å melde fra om endringer om postadresse og e-post til laget

Vi sliter med et antall medlemsblader som kommer i retur ved hver utsending. Som oftest er det at dere har flyttet, men glemt å melde fra til oss. Dette fører til at dere får medlemsbladet forsinket samt at vi får ekstra kostnader til utsending. Så glem ikke oss når du melder adresseforandring.

Videre har laget fått e-post-adressen til en del av våre medlemmer - men langt fra alle. Ved utsending av noen meldinger pr. e-post viser det seg så igjen at noen kommer i retur. Så meld fra om e-post og endringer.

POST

Møteplan

2. halvår 2015

August	20.	Arbeidsmøte
September	3.	Utvidet arbeidsmøte
	17.	Arbeidsmøte
Oktober	1.	Arbeidsmøte
	15.	Arbeidsmøte
	22.	Høstmøtet
November	5.	Utvidet arbeidsmøte
	19.	Arbeidsmøte
Desember	3.	Arbeidsmøte

Alle møter på torsdager som tidligere.

Tid og sted for ordinære og utvidede arbeidsmøter er som før;
jamfør Budstikka på forrige side.

Høstmøtet 22. okt. i Østre Porsgrunn kirkestue.